

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 29.11.2017г.
COM(2017) 708 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА
И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**Насоки относно определени аспекти на Директива 2004/48/ЕО на Европейския
парламент и на Съвета относно упражняването на права върху интелектуалната
собственост**

{SWD(2017) 431 final} - {SWD(2017) 432 final}

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Правата върху интелектуалната собственост („ПИС“) защитават нематериалните активи, като дават възможност на творците, изобретателите и хората на изкуството да извличат ползи от своите творчески и новаторски дейности. Нематериалните активи представляват повече от половината от стойността на дружествата и тяхното значение нараства. В свят, в който предприятията от ЕС все повече се конкурират в сферата на иновациите, творчеството и качеството, интелектуалната собственост („ИС“) е мощно средство за повишаване на конкурентоспособността на всички предприятия, включително на малките и средните предприятия („МСП“).

Директива 2004/48 относно упражняването на права върху интелектуалната собственост¹ (наричана по-нататък „Директивата“ или „Директивата за ПИС“) предвижда минимален, но стандартен набор от мерки, процедури и средства за защита, които позволяват ефективно налагане на спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред. Целта на Директивата за ПИС е да се постигне по-голямо сближаване на националните законодателни системи, за да се гарантира равностойна и еднаква степен на закрила във вътрешния пазар².

Оценката на Директивата показва, че мерките, процедурите и средствата за защита, установени в Директивата за ПИС, са помогнали ефективно да се подобри защитата на правата върху интелектуалната собственост в целия ЕС, както и за по-добро справяне с нарушенията на тези права в гражданските съдилища. Директивата доведе до създаването на обща правна рамка за прилагане на един и същи набор от инструменти в целия Съюз. В това отношение тя е постигнала целта за сближаване на законодателните системи на държавите членки за налагане на спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред³.

Установените в Директивата мерки, процедури и средства за защита обаче не се изпълняват и прилагат по еднакъв начин в различните държави членки. Причината за това е, че тъй като Директивата предвижда минимална хармонизация (например член 2 изрично позволява в националното законодателство да се предвиждат средства, които да са по-благоприятни за притежателите на права), не съществува уеднаквено тълкуване на нейните разпоредби и са налице различия между националните производства по граждански дела и националните съдебни традиции⁴. Следователно разясняването на някои аспекти на Директивата би могло да бъде полезно за правната рамка на ЕС в областта на налагането на спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред, тъй като ще позволи по-последователно и ефективно тълкуване и прилагане.

Въпреки това е ясно също така, че дори ако се прилага правилно, Директивата за ПИС се ограничава да регламентира наличните мерки, процедури и средства за защита,

¹ Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост, ОВ L 157, 30.4.2004 г., стр. 45—86.

² Съображение 10 от Директивата за ПИС.

³ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост, SWD(2017) 431.

⁴ По-специално последната консултация относно Директивата (резултатите са достъпни на адрес: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18661>) показва, че макар повечето анкетирани да считат, че съществуващите правила са допринесли ефективно за защитата на правата върху интелектуалната собственост и за предотвратяването на нарушенията на тези права, много притежатели на права и посредници по-специално считат, че предвидените в Директивата мерки, процедури и средства за защита не се прилагат по еднакъв начин в държавите членки.

целящи да се наложи спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред. Следователно Директивата за ПИС сама по себе си не може да се справи с всички предизвикателства, отчетени от заинтересованите страни в хода на оценката на Директивата⁵, и по-специално тези, които се отнасят по-общо до защитата на правата върху интелектуалната собственост извън рамките на съдебния спор или преди него. Например някои заинтересовани страни биха желали разясняване или преразглеждане на правилата относно ограниченията на отговорността на доставчиците на междинни услуги, които са регламентирани основно в Директивата за електронната търговия⁶. Комисията взе предвид обратната информация, постъпила от заинтересованите страни по този въпрос, като наред с ангажимента си да запази сегашния режим на отговорност⁷ предостави, в неотдавнашна своя инициатива, повече яснота относно отговорността на посредниците за откриването и премахването на незаконно онлайн съдържание (включително съдържание, нарушаващо права върху интелектуална собственост)⁸.

В този контекст, и по-специално въз основа на обратната информация, постъпила от заинтересованите страни в хода на оценката на Директивата за ПИС, Комисията взе решение да издаде настоящите насоки, за да разясни становището си относно разпоредбите на Директивата, които са предмет на разнопосочни тълкувания⁹.

Настоящото съобщение с насоки е част от цялостен пакет в областта на интелектуалната собственост. Предизвикателствата пред упражняването на правата върху интелектуалната собственост, които не засягат тълкуването и прилагането на тези разпоредби, както и възможните средства за справяне с тези предизвикателства, са представени в съобщението на Комисията, озаглавено *„Балансирана система за осигуряване на прилагането на правата върху интелектуална собственост, отговаряща на днешните предизвикателства пред обществото“*, което също е част от този пакет¹⁰.

Акцентът на настоящите насоки е поставен върху следните разпоредби на Директивата за ПИС:

- обхват (членове 1 и 2)
- общо задължение (член 3)
- право на подаване на заявление за прилагане на мерките, процедурите и средствата за защита (член 4)
- презумпция за авторство или собственост (член 5)
- правила за получаване и съхраняване на доказателства (членове 6 и 7)
- право на информация (член 8)
- съдебни забрани (членове 9 и 11)
- поправителни мерки (член 10)
- изчисляване на размера на обезщетенията (член 13) и
- съдебни разноски (член 14)

⁵ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО; приложение II – Обзорен доклад.

⁶ Членове 12—15 от Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар, ОВ L 178, 17.7.2000 г., стр. 1—16.

⁷ Съобщение на Комисията *„Онлайн платформите и цифровият единен пазар – Възможности и предизвикателства пред Европа“*, COM(2016) 288.

⁸ Съобщение на Комисията *„Борба с незаконното онлайн съдържание – Повишаване на отговорността на онлайн платформите“*, COM(2017) 555.

⁹ Както е установено в Работния документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО.

¹⁰ COM(2017) 707.

Целта на настоящите насоки е да се улесни тълкуването и прилагането на Директивата от компетентните съдебни органи и другите страни, ангажирани с налагането на спазването на правата върху интелектуалната собственост в производствата пред тези органи. По-конкретно настоящите насоки имат за цел:

- засилване на ефикасността и ефективността на рамката за налагане на спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред (раздел II),
- гарантиране на балансиран подход към упражняването на правата върху интелектуалната собственост и предотвратяване на злоупотреби с установените в Директивата мерки, процедури и средства за защита (раздел III),
- гарантиране на ефективно упражняване на правата върху интелектуалната собственост, включително в цифров контекст (раздел IV), и
- гарантиране на упражняването на правата върху интелектуалната собственост в рамките на единния пазар (раздел V).

Отчитайки факта, че установените в Директивата мерки, процедури и средства за защита са достъпни за всички ползватели на системите за упражняване на права върху интелектуална собственост, насоките обръщат специално внимание на средствата, които са от особено голямо значение за МСП. Например в тях са разгледани правилата за определяне на размера на обезщетенията и за присъждане на съдебните разноски, както и средствата за предотвратяване на злоупотреби.

Представените в насоките становища се основават на преюдициалните заключения, постановени от Съда на Европейския съюз („Съда на ЕС“) от приемането на Директивата досега, както и на заключенията от оценката на Директивата за ПИС, включително обществените консултации, и на най-добрите практики, които бяха установени на национално равнище. Следователно настоящите насоки комбинират официалното правно тълкуване с възгледите на Комисията и могат да послужат като вдъхновение за тези, които ще ги използват.

Настоящият документ не е правно обвързващ и предоставените насоки не засягат съдебната практика на Съда на ЕС. Те следва да улеснят тълкуването и прилагането на Директивата за ПИС и по този начин да допринесат с информация за политиката на Комисията в областта на правоприлагането по силата на член 258 от ДФЕС.

II. ЗАСИЛВАНЕ НА ЕФИКАСНОСТТА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА РАМКата ЗА НАЛАГАНЕ НА СПАЗВАНЕТО НА ПРАВАТА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ПО ГРАЖДАНСКОПРАВЕН РЕД

1. Гарантиране на подходящи обезщетения за понесени вреди

Непредсказуемият размер на обезщетението, което се очаква да бъде присъдено, и слабата вероятност за получаване на подходящо такова за понесените вреди са сред основните причини, с които притежателите на права обясняват защо се въздържат да търсят защита по гражданскоправен ред в случаи на нарушения на права върху интелектуална собственост¹¹. Този аспект е от особено значение за МСП¹².

Практиката показва, че определянето на размера на обезщетението в случай на нарушение на право върху интелектуална собственост може да бъде сложно. В резултат на това притежателите на права, съдебните органи, специалистите в правната област и

¹¹ Консултация относно оценката и модернизирането на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 26—28.

¹² Пак там, стр. 10. Основните причини, с които МСП обясняват отказа си да водят съдебни дела, са свързаните с това разходи, липсата на ресурси и липсата на предвидимост по отношение на резултата.

обществеността поискаха повече правна яснота относно начините за изчисляване на размера на обезщетението, както и за по-справедливото му разпределение.

Изчисляване на размера на обезщетението

Съгласно член 13, параграф 1 от Директивата държавите членки са длъжни да дадат възможност на компетентните съдебни органи да постановят на нарушителя, който съзнателно или при разумни основания да съзнава това е предприел действия, с които е нарушил права, да заплати на притежателя на правата обезщетение съобразно действителните вреди, понесени от последния в резултат на нарушението. Когато нарушителят е действал несъзнателно или без разумни основания да е съзнавал това, държавите членки могат да дадат възможност на съдебните органи да постановят да се възстанови печалбата или платимото обезщетение, които могат предварително да бъдат установени (член 13, параграф 2).

В съответствие с член 13, параграф 1 обезщетението следва да бъде съобразено с действителните вреди, понесени в резултат на нарушението. Целта е пълно поправяне на тези вреди.¹³

В Директивата са предвидени две възможности за определянето на такива обезщетения. Размерът им може да бъде определен от съдебните органи:

- като се вземат предвид всички приложими аспекти, като например отрицателните последици, включително пропуснатата печалба, които увредената страна е понесла, цялата несправедливо получена печалба от нарушителя, а когато е уместно, елементи, които са различни от стопанските фактори, като например моралната щета, причинена на притежателя на правото поради нарушението (член 13, параграф 1, буква а), или като алтернатива,
- когато е уместно, като се определи еднократна сума въз основа на следните елементи: най-малкото размера на лицензионните и авторските възнаграждения и хонорари, които биха били дължими, в случай че нарушителят е поискал официално разрешение да ползва въпросното право върху интелектуална собственост („хипотетични лицензионни и авторски възнаграждения/хонорари“) (член 13, параграф 1, буква б).

Целта на тази разпоредба не е да се въвежда задължение за предоставяне на наказателно обезщетение, а да се даде възможност за обезщетение, което се основава на обективен критерий, като се вземат предвид извършените разноски от притежателя на правата, като например разходи за идентификация и проучване¹⁴.

В член 13, параграф 1 от Директивата за ПИС се посочва, че държавите членки трябва да гарантират, че в националното им законодателство са отразени и двата метода за определяне на обезщетението. Следователно, за разлика от член 13, параграф 2 например, тук на държавите членки не са предоставени две възможности; вместо това ищецът и в крайна сметка компетентният съдебен орган трябва да решат кой от тези два алтернативни метода да приложат за определяне на обезщетението в даден случай.

Що се отнася до избора между двата алтернативни метода в даден случай, в член 13, параграф 1 се посочва, че прилагането на метода на еднократната сума, посочен в буква б) от разпоредбата, следва да е „уместно“. В съображение 26 от Директивата за ПИС е даден пример, по-специално ситуация, при която би било трудно да се определи

¹³ Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 17 март 2016 г., [C-99/15](#), *Christian Liffers срещу Producciones Mandarin SL и Mediaset España Comunicación SA, по-рано Gestevisión Telecinco SA*, EU:C:2016:173, т. 25.

¹⁴ Съображение 26 от Директивата за ПИС.

размерът на понесената действителна щета. Беше съобщено¹⁵, че в някои случаи приложимите национални правила дават възможност на ищците да поискат обезщетението да се изчисли в съответствие с този метод само ако методът, посочен в буква а), не може да се използва. Комисията счита, че подобно тълкуване не е в съответствие с Директивата предвид факта, че в съображение 26 тази възможност е посочена само като пример, като освен това се споменава, че използването на друг метод е трудно, а не невъзможно. Вместо това, в контекста на съображение 17, на общите изисквания по член 3, включително относно ефективността и пропорционалността, както и на целта обезщетението да се основава на обективен критерий, целесъобразността на използването на метода на еднократната сума следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по всеки отделен случай.

Комисията счита възможността за определяне на обезщетението като еднократна сума в съответствие с член 13, параграф 1, буква б) за алтернатива на метода, посочен в член 13, параграф 1, буква а), който изисква установяване и количествено определяне на всички приложими аспекти, като по принцип и двата метода следва да са на разположение на компетентните съдебни органи. Тези органи следва да могат да присъждат обезщетения на базата на еднократна сума съгласно буква б), когато считат, че това е уместно предвид обстоятелствата в конкретния случай, за който са сезирани, и по-специално когато е трудно да се определи обезщетението въз основа на метода по буква а).

Неимуществени вреди

Трудности при изчисляването на обезщетението са съобщавани в случаи, при които съществува възможност за получаване на обезщетение за понесените неимуществени вреди¹⁶. Сред примерите за предявени иски за неимуществени вреди се нареждат случаите, при които е била засегната репутацията на притежателя на авторските права, случаите на нанесена емоционална вреда или страдание вследствие на дадено нарушение и др.¹⁷

Член 13, параграф 1, буква а) от Директивата за ПИС е ясен в това отношение, тъй като в него изрично се посочва, че други елементи, които са различни от стопанските фактори, като например моралната щета, причинена на притежателя на правото поради нарушението, могат да представляват „приложими аспекти“, които да бъдат взети предвид при определянето на размера на обезщетението в съответствие с предвидения в разпоредбата метод.

За сметка на това в член 13, параграф 1, буква б) от Директивата за ПИС възможността за обезщетяване на неимуществена вреда при определяне на размера на обезщетението в съответствие с метода на еднократната сума не се споменава изрично. Съдът на ЕС обаче е посочил¹⁸, че тази разпоредба не изключва възможността за присъждане на такова обезщетение и че всъщност понесените неимуществени вреди трябва да се вземат предвид при определянето на еднократната сума, за да се постигне целта да се гарантира пълно поправяне на действително претърпените вреди.

Увредено в резултат на нарушение на право върху интелектуална собственост лице, което претендира обезщетение за понесени имуществени вреди, определено в

¹⁵ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО; приложение II – Обзорен доклад.

¹⁶ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО, стр. 17 и приложение III.

¹⁷ Европейска обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост, „Обезщетения за нарушения на права върху интелектуална собственост“, стр. 4

¹⁸ [C-99/15 Liffers](#), т. 15—27.

съответствие с метода на еднократната сума по член 13, параграф 1, буква б) от Директивата за ПИС, може да претендира, ако искането му е обосновано, да му бъде присъдено не само обезщетение за имуществени вреди, но и обезщетение за причинените му от това нарушение неимуществени вреди.

Определяне на обезщетението като еднократна сума

В оценката на Директивата за ПИС беше отчетено наличието на трудности при определянето на размера на обезщетенията въз основа на метода, посочен в член 13, параграф 1, буква б)¹⁹. Твърди се по-специално, че обезщетения, които съответстват на еднократния размер на хипотетичните лицензионни или авторски възнаграждения или хонорари, не са достатъчни да компенсират понесената вреда и че ефектът от тях не е достатъчно възпиращ. В този контекст беше обсъдено дали Директивата дава възможност да се присъждат обезщетения, възлизащи на неколкостратно умножената стойност на хипотетичните лицензионни или авторски възнаграждения или хонорари.

В решението си по неотдавнашно дело²⁰ Съдът на ЕС е посочил, че притежател на имуществени авторски права, които са били нарушени, може да изиска от нарушителя на тези права обезщетяване на причинените вреди чрез заплащане на сума, равна на двойния размер на хипотетичното лицензионно или авторско възнаграждение или хонорар, когато приложимото национално законодателство предвижда такава възможност. Освен това Съдът на ЕС е пояснил, че самото заплащане на хипотетично възнаграждение в случай на нарушаване на право върху интелектуална собственост не е в състояние да гарантира обезщетение на всички действително претърпени вреди. Съдът на ЕС е отбелязал, че това е така, тъй като заплащането на това възнаграждение само по себе си не гарантира нито възстановяване на евентуалните разходи, направени във връзка с проучването и идентифицирането на възможните нарушения, нито обезщетяване на евентуалните неимуществени вреди, нито пък изплащане на лихви върху дължимите суми²¹. В това решение се отбелязва също, че използването на метода на еднократната сума по своята същност означава, че определеното по този начин обезщетение не е точно пропорционално на действително претърпените вреди и че изискването за причинно-следствена връзка не трябва да се тълкува и прилага твърде тясно в това отношение²².

Изхождайки от тази съдебна практика, Комисията стига до заключението, че обезщетенията, определени по метода на еднократната сума, по никакъв начин не могат да бъдат ограничавани само до размера на хипотетичното лицензионно или авторско възнаграждение или хонорар и в действителност, в зависимост от случая, може да трябва да съставляват по-висока сума. Изглежда също така, че компетентните съдебни органи разполагат с известна свобода на действие, когато определят размера на обезщетението посредством прилагането на този метод. Съответно методът, описан в член 13, параграф 1, буква б), може да се разглежда като вид оправомощаване на тези органи да определят размера на понесената вреда въз основа на наличните елементи²³.

¹⁹ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО, приложение III.

²⁰ Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 25 януари 2017 г., [C-367/15](#), *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa” w Oławie срещу Stowarzyszenie Filmowców Polskich w Warszawie*, EU:C:2017:36.

²¹ [C-367/15](#) ОТК, т. 30. Вж. също [C-99/15](#) *Liffers*, т. 18.

²² [C-367/15](#) ОТК, т. 26 и 32.

²³ Подобно оправомощаване, макар и приложимо само при конкретни обстоятелства, е предвидено в член 17, параграф 1 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 г. относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията, ОВ L 349, 5.12.2014 г., стр. 1—19.

Член 13, параграф 1, буква б) от Директивата за ПИС не изключва национална уредба, по силата на която притежател на право върху интелектуална собственост, което е било нарушено, да може да претендира нарушителят да му изплати сума, съответстваща на двойния размер на хипотетичното лицензионно или авторско възнаграждение или хонорар. Макар с член 13, параграф 1, буква б) от Директивата за ПИС да не се налага задължително изискване за удвояване на хипотетичното лицензионно или авторско възнаграждение или хонорар, националната правна уредба за изпълнение на тази разпоредба следва да дава възможност на притежателя на права да поиска обезщетението, определено като еднократна сума, да се изчисли не само на въз основа на еднократния размер на това хипотетично лицензионно или авторско възнаграждение или хонорар, но и на други приложими аспекти. Това може да включва обезщетение за евентуалните разходи, направени във връзка с проучването и идентифицирането на възможните нарушения, както и обезщетение за евентуалните неимуществени вреди или лихви върху дължимите суми.

2. Въвеждане на ясни и ефективни правила относно възстановяването на съдебните разноски

Резултатите от обществената консултация²⁴ показват, че основните причини, които възпират притежателите на права да търсят защита по гражданскоправен ред за предполагаемо нарушение на право върху интелектуална собственост, са свързаните със съдебните спорове адвокатски хонорари и други разходи, както и предположението, че получаването на подходящо обезщетение за направените съдебни разноски и други разходи е малко вероятно. В оценката на Директивата за ПИС беше посочено²⁵, че на територията на ЕС действат различни правила за възстановяване на съдебните разноски, като в някои случаи те са недостатъчни, за да покрият пълния размер на разходите, понесени от спечелилата делото страна.

В съответствие с член 14 от Директивата понесените от печелившата страна разумни и пропорционални съдебни разноски и други разходи са за сметка на губещата страна освен ако това не се позволява от съображения за справедливост. Принципът на възстановяване на съдебните разноски, формулиран в член 14, се прилага за всички видове съдебни производства, обхванати от Директивата, т.е. за производствата за нарушаване на права върху интелектуална собственост. Както Съдът на ЕС е пояснил, това включва също така например производства за обезщетение на вреди, причинени на лица, спрямо които неправомерно са били приложени определени мерки за изпълнение в съответствие с член 7, параграф 4 и член 9, параграф 7 от Директивата²⁶, както и производства по екзекватура за признаване и изпълнение на съдебно решение за налагане на спазването на право върху интелектуална собственост²⁷. Производствата за обявяване на недействителност не са обхванати²⁸.

Въпреки че този общ принцип дава на националните съдебни органи основание да постановяват възстановяване на разходите, когато изчисляват действителния размер на обезщетението, което следва да бъде присъдено, тези органи обикновено са обвързани

²⁴ Консултацията относно оценката и модернизирането на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 28—30.

²⁵ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО; стр. 20 и приложение III.

²⁶ Решение на Съда на ЕС (първи състав) от 16 юли 2015 г., [C-681/13](#), *Diageo Brands BV срещу Simiramida-04 EOOD*, EU:C:2015:471.

²⁷ Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 18 октомври 2011 г., [C-406/09](#), *Realchemie Nederland BV срещу Bayer CropScience AG*, EU:C:2011:668

²⁸ [C-180/11](#), *Bericap*, т. 77—82.

със спазването на национални режими, уреждащи по-подробно този въпрос. Някои от тези национални режими не се отнасят конкретно до интелектуалната собственост, основават се на система от фиксирани тарифи (тавани) и/или се позовават на националните правила, уреждащи минималните разходи за адвокатските услуги или услугите на представител по индустриална собственост. В резултат на това режимите за изчисляване и възстановяване на съдебните разноски и процедурите, които уреждат този въпрос, са обект на големи различия между отделните държави членки²⁹.

Система от фиксирани тарифи

В този контекст беше поставен въпросът дали националните режими, които се основават на система от фиксирани тарифи и определят максимален размер на допустимите за възстановяване разходи, са в съответствие с член 14 от Директивата за ПИС.

Съдът на ЕС е пояснил³⁰, че правна уредба, предвиждаща фиксирани тарифи за възстановяването на адвокатските възнаграждения, по принцип би могла да бъде обоснована, при условие че цели да гарантира разумния характер на подлежащите на възстановяване разноски. Трябва да се вземат предвид фактори като предмета на спора, неговата цена или труда, който трябва да се положи за защитата на съответното право. Такъв е по-конкретно случаят, когато тази правна уредба цели да изключи от възстановяването прекомерните разходи. Това са разходи, направени в резултат на необичайно високи хонорари, договорени между спечелилата делото страна и нейния адвокат, или в резултат на престирането от адвоката на услуги, които не се считат за необходими за гарантиране на зачитането на съответното право на интелектуална собственост.

Съдът на ЕС е постановил също, че³¹ изискването по член 14 от Директивата за ПИС загубилата делото страна да понесе „разумни[те]“ съдебни разноски, не би могло да оправдае национална правна уредба, която изпълнява тази разпоредба, като налага фиксирани тарифи, много по-ниски от средните тарифи, които действително се прилагат за адвокатските услуги в тази държава членка. Подобна правна уредба би била несъвместима с член 3, параграф 2 от Директивата за ПИС, който гласи, че предвидените в нея мерки, процедури и средства за защита трябва да бъдат разубеждаващи.

Освен това в член 14 от Директивата за ПИС се предвижда, че съдебните разноски, които са за сметка на губещата страна, трябва да бъдат „пропорционални“. В това отношение Съдът на ЕС е постановил, че макар изискването за пропорционалност да не означава, че загубилата делото страна трябва непременно да възстанови всички направени от другата страна разноски, то все пак изисква страната, спечелила делото, да има право на възстановяване поне на една значителна и подходяща част от разумните разноски, които действително е понесла. При това положение национална правна уредба, предвиждаща абсолютна горна граница за разходите, свързани с адвокатската помощ, трябва да гарантира, от една страна, че тази горна граница отразява действително приложимите тарифи за адвокатските услуги в областта на интелектуалната собственост, и от друга страна, че поне една значителна и подходяща

²⁹ „Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact analysis of the IPR enforcement Directive“ [„Проучване за нуждите на последващата оценка и предварителния анализ на въздействието на Директивата относно упражняването на права върху интелектуалната собственост“], Technopolis Group в консорциум с EY и Schallst Rechtsanwälte, 2017 г., стр. 69—70.

³⁰ [C-57/15](#), UVP, т. 25.

³¹ [C-57/15](#) UVP, т. 26—27.

част от разумните разноски, действително направени от спечелилата делото страна, ще се поемат от загубилата делото страна³².

Член 14 от Директивата за ПИС не изключва национална уредба, предвиждаща система от фиксирани тарифи за възстановяване на разходите, свързани с адвокатската помощ, стига тези тарифи да гарантират, че разходите, които се поемат от губещата страна, са разумни, като се вземат предвид специфичните обстоятелства по конкретния случай. Член 14 обаче не допуска национална уредба, предвиждаща фиксирани тарифи, които са прекалено ниски, за да гарантират, че поне една значителна и подходяща част от действително направените от спечелилата делото страна разумни разноски ще се поемат от загубилата делото страна.

Видове разходи, които подлежат на възстановяване

Други различия между държавите членки и тяхната национална правна уредба засягат видовете разходи, обхванати от разпоредбите на националното право за изпълнение на член 14 от Директивата за ПИС. На практика, докато съдебните такси за образуване на дела и другите процесуални разноски често се покриват изцяло, разходите за външни експерти, адвокатските възнаграждения и допълнителните адвокатски разноски се покриват частично, поне в някои случаи³³.

Съгласно член 14 нарушителят трябва в общи линии да понесе изцяло финансовите последици от своето поведение³⁴; от друга страна, спечелилата делото страна има право на възстановяване поне на една значителна и подходяща част от разумните разноски, които действително е понесла³⁵.

По-специално, макар че в член 14 от Директивата за ПИС става дума за „*понесените от печелившата страна разумни и пропорционални съдебни разноски и други разходи*“, в Директивата липсва точно определение на значението на тези понятия. Съдът на ЕС е постановил, че понятието „съдебни разноски“ обхваща, наред с останалото, адвокатските хонорари³⁶. Той е постановил също, че понятието „други разходи“ по принцип обхваща разходите, направени за услугите на консултант по техническите въпроси³⁷. Съдът на ЕС обаче е посочил също, че това понятие трябва да се тълкува стриктно и да се приеме, че към „други разходи“ по смисъла на посочения член 14 спадат само разходите, които са пряко и тясно свързани със съответното съдебно производство³⁸.

В тази връзка Съдът на ЕС е постановил, че разходите за идентификация и проучване, направени, наред с другото, в рамките на дейности, насочени по-конкретно към общо наблюдение на пазара от консултант по техническите въпроси и към откриването от последния на възможни нарушения на право на интелектуална собственост от страна на непознати на този етап правонарушители, явно нямат подобна пряка и тясна връзка. За сметка на това, той е постановил, че доколкото услугите, независимо от тяхното естество, на консултант по техническите въпроси, са абсолютно необходими за надлежното предявяване на иск, целящ конкретно да гарантира спазването на подобно право, разходите, свързани с помощта на този консултант, спадат към понятието за

³² [C-57/15 UVP](#), т. 29—30.

³³ Консултацията относно оценката и модернизирането на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 28.

³⁴ [C-406/09, Realchemie](#), т. 49.

³⁵ Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 28 юли 2016 г., [C-57/15, United Video Properties Inc. срещу Telenet NV \(UVP\)](#), EU:C:2016:611, т. 29.

³⁶ [C-57/15 UVP](#), т. 22.

³⁷ [C-57/15, UVP](#), т. 34.

³⁸ [C-57/15, UVP](#), т. 36.

„други разходи“. По силата на член 14 от Директивата за ПИС такива „други разходи“ трябва да са за сметка на загубилата делото страна³⁹.

Съдът на ЕС е пояснил също така⁴⁰, че член 14 от Директивата за ПИС не допуска национални правни норми, които предвиждат възстановяване на разходите за консултант по техническите въпроси само в случай на вина от страна на загубилата делото страна, когато тези разходи са пряко и тясно свързани със съдебен иск, целящ да гарантира спазването на право на интелектуална собственост.

И накрая, важно е да се уточни, че гореизложеното не означава непременно, че разходите, които не са обхванати от член 14, не подлежат на обезщетяване. То означава по-скоро, че когато е уместно, претенциите за обезщетяване на такива разходи, например разходи за идентификация и проучване⁴¹, трябва да бъдат предявявани чрез иск за обезщетение за вреди по член 13.

Член 14 от Директивата за ПИС се прилага за съдебни разноски, които включват адвокатски хонорари, както и за други пряко и тясно свързани със съответното съдебно производство разходи. Последните включват разходите, направени за услугите на консултант по техническите въпроси, когато тези услуги са абсолютно необходими за надлежното предявяване на иск, целящ да гарантира спазването на право на интелектуална собственост.

3. Акцент върху нарушения, извършени в търговски мащаб

Някои от средствата, посочени в Директивата за ПИС, трябва да се прилагат само за нарушения на права върху интелектуална собственост, които са извършени в търговски мащаб (член 6, параграф 2 и член 9, параграф 2), или за такива, които засягат лица, различни от нарушителите (член 8, параграф 1, букви а)–в), за които е установено, че притежават стоките, обект на нарушението, или че използват услугите, обект на нарушението, в търговски мащаб, или че в търговски мащаб оказват услугите, използвани за действията по извършване на нарушение⁴².

В контекста на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, понятието „търговски мащаб“ изисква прилагането на някои по-широкообхватни или инвазивни мерки в случаи на особено сериозни нарушения, така че да се гарантира ефективно справяне с нанасящите най-големи вреди нарушения при гарантиране на пропорционалност и прилагане на балансиран подход. Изглежда обаче, че това понятие се разбира и прилага различно в отделните държави членки.

Понятието „търговски мащаб“ не е определено в Директивата. Освен това Директивата не съдържа изрична препратка към правото на държавите членки с оглед на определяне на неговото значение. В съдебната практика е установено, че както от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и от принципа за равенство следва, че в такива случаи това понятие трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза⁴³.

³⁹ [C-57/15, UVP](#), т. 39—40.

⁴⁰ [C-57/15, UVP](#), т. 40.

⁴¹ Вж. съображение 26 от Директивата за ПИС.

⁴² Както е посочено в съображение 14 от Директивата за ПИС: „Това не накърнява възможността държавите членки да прилагат тези мерки по отношение и на други действия.“

⁴³ Напр. Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 3 септември 2014 г., [C-201/13, Johan Deckmyn и Vrijheidsfonds VZW срещу Helena Vandersteen и други](#), EU:C:2014:2132, т. 14.

Освен това в съображение 14 от Директивата за ПИС се предлага разяснение, като се посочва, че то засяга *„действия, извършени за извличане на пряко или непряко икономическо или търговско предимство; това обикновено изключва действията, извършени от крайни потребители, които постъпват добросъвестно“*.

Понятието „търговски мащаб“ по смисъла на член 61 от Споразумението TRIPs (Споразумение за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост) е било обсъдено подробно и в доклад на експертната група за разрешаване на спорове на Световната търговска организация („СТО“) ⁴⁴. При разглеждането на този въпрос експертната група е взела предвид обичайното значение на термините „мащаб“ и „търговски“ и е счела, че разбирането на това понятие предполага позоваване както на качествени, така и на количествени елементи, както и че то касае мащаба или обхвата на типична или обичайна търговска дейност във връзка с даден продукт на даден пазар ⁴⁵. Въпреки че в Споразумението TRIPs това понятие е използвано до известна степен в по-различен контекст, отколкото в Директивата за ПИС ⁴⁶, и че в правния ред на ЕС подобни доклади на експертни групи сами по себе си не са обвързващи, когато става дума за тълкуването на акт на вторичното право на ЕС като Директивата за ПИС, Комисията все пак счита този доклад за полезна отправна точка ⁴⁷.

От гореизложеното следва, че според Комисията понятието „търговски мащаб“, както е използвано в различните разпоредби на Директивата за ПИС, не следва да се разбира чисто количествено; вместо това следва да се вземат предвид и някои качествени елементи, например дали въпросната дейност обикновено се извършва за извличане на икономическо или търговско предимство.

Понятието „търговски мащаб“, предвидено в член 6, параграф 2, член 8, параграф 1 и член 9, параграф 2 от Директивата за ПИС, следва да се тълкува и прилага въз основа на качествени елементи, като икономическото или търговското предимство, което може да бъде преследвано с въпросните нарушения, както и на количествени елементи, като броя и обхвата на нарушенията, които имат отношение към конкретния случай.

III. ГАРАНТИРАНЕ НА БАЛАНСИРАН ПОДХОД КЪМ УПРАЖНЯВАНЕТО НА ПИС И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ЗЛОУПОТРЕБИ

1. Общо задължение и основни права

Общото задължение по Директивата е да се предвидят мерки, процедури и средства за защита, които са необходими за гарантиране на изпълнението на права върху интелектуалната собственост. Те трябва да бъдат „лоялни и справедливи“, да не са „ненужно сложни или скъпи, нито да са свързани с неразумни срокове или с неоправдани забавяния“; освен това те трябва да бъдат ефективни, пропорционални и разубеждаващи, не трябва да създават препятствия пред законната търговия и трябва да

⁴⁴ Доклад на експертната група на СТО от 26 януари 2009 г., [WT/DS362/R](#), стр. 75—98.

⁴⁵ [WT/DS362/R](#), параграфи VII.601—603 и VII.635—636.

⁴⁶ По-специално във връзка с някои средства от областта на наказателното право, докато в Директивата за ПИС понятието се използва във връзка с някои средства от областта на гражданското право.

⁴⁷ В това отношение може да се отбележи, първо, че ЕС е страна по Споразумението TRIPs (вж. съображение 4 от Директивата за ПИС), което означава, че неговите разпоредби са неразделна част от правния ред на ЕС (вж. например C-180/11, *Bericap*, точка 67) и второ, че според съдебната практика на Съда на ЕС обичайното значение на неопределени термини, използвани в актове на вторичното право на ЕС като Директивата за ПИС, е важен елемент при тълкуването на тези термини (вж. например C-201/13, *Deckmyn*, точка 19).

предвиждат предпазни механизми срещу злоупотреба с тях (член 3, параграфи 1 и 2). В допълнение тези мерки, процедури и средства за защита следва да се определят във всеки случай по начин, който позволява надлежно да се отчитат специфичните особености на случая, включително специфичните характеристики на всяко право върху интелектуална собственост, а когато е уместно, умишленият или непредумишленият характер на нарушението⁴⁸. В резултат на това, с цел да се осигури балансирано използване на системата за налагане на спазването на правата върху интелектуалната собственост по гражданскоправен ред, компетентните съдебни органи следва по принцип да оценяват поотделно всеки случай, когато разглеждат предоставянето на предвидените в Директивата за ПИС мерки, процедури и средства за защита.

Директивата за ПИС зачита всички основни права и спазва принципите, признати по-специално от Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“); по-специално посочената директива има за цел да гарантира пълното спазване на правата върху интелектуална собственост в съответствие с член 17, параграф 2 от Хартата⁴⁹. Следователно установените в Директивата правила трябва да се тълкуват и прилагат по начин, който не само да гарантира защитата на това конкретно основно право, но и пълното отчитане и спазване на други свързани основни права. Последните може да включват, в зависимост от случая, правото на ефективни правни средства за защита и на защита на неприкосновеността на личния живот и на личните данни, както и свободата на изразяване на мнение и свободата на стопанска инициатива⁵⁰. Този въпрос се разглежда в редица решения на Съда на ЕС, постановени след приемането на Директивата.

По-специално в решението си по делото *Promusicae*⁵¹ Съдът на ЕС е разгледал въпроса за подходящото равновесие между различните основни права при тълкуването на Директивата за електронната търговия, Директивата за информационното общество⁵², Директивата за ПИС и Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации⁵³ в светлината на Хартата. Съдът на ЕС е пояснил, че при тълкуването на тези директиви съответните национални органи и съдилища трябва да осигурят подходящо равновесие между различните засегнати основни права и да не допускат конфликт с другите общи принципи на правото на ЕС, като принципа на пропорционалност. В разглеждания случай Съдът на ЕС е заключил, че държавите членки не са длъжни да предвидят задължение за съобщаване на личните данни, за да осигурят ефективна защита на авторското право в рамките на гражданско производство. Съдът на ЕС обаче е заключил също така, че при транспониране на посочените по-горе директиви държавите членки следва да ги тълкуват по начин, който позволява да се осигури подходящо равновесие между основното право, гарантиращо

⁴⁸ Съображение 17 от Директивата за ПИС.

⁴⁹ Съображение 32 от Директивата за ПИС.

⁵⁰ Вж. съответно членове 47, 7, 8, 11 и 16 от Хартата.

⁵¹ Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 29 януари 2008 г., [C-275/06](#), *Productores de Música de España (Promusicae) срещу Telefónica de España SAU*, EU:C:2008:54, т. 68.

⁵² Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10—19.

⁵³ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации, ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37—47 (която допълва Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31—50).

защита на личните данни и неприкосновеността на личния живот, и основното право на собственост и на ефективни правни средства за защита.

Този подход е намерил отражение и в последващи решения на Съда на ЕС⁵⁴, в които са предоставени повече насоки относно начините за осигуряване на подходящо равновесие между различните основни права в състояние на конфликт, наред с другото, при вземането на решения относно правото на искания за предоставяне на информация и постановяването на съдебни забрани⁵⁵.

Въпреки че тези решения са били постановени в специфичния контекст на съдебни спорове, свързани с нарушения на авторското право, анализът на Съда на ЕС разглежда по принцип равновесието между разглежданите основни права. Ето защо Комисията счита, че изискването за осигуряване на подходящо равновесие между тези права, в светлината на общия принцип на пропорционалност, се прилага не само за случаите на нарушаване на авторски права, но и за случаите, засягащи всички права върху интелектуална собственост, които попадат в обхвата на Директивата за ПИС.

Във всички случаи, при които се налага тълкуване и прилагане на разпоредбите на Директивата за ПИС и при които се разглеждат различни защитени от правния ред на ЕС основни права, намиращи се в състояние на конфликт, следва да се осигури постигането на подходящо равновесие между тях в светлината на принципа на пропорционалност.

2. Осигуряване на подходящо равновесие между приложимите основни права в случая на правото на информация

Постигането на подходящо равновесие между различни основни права е особено важно при прилагането на правото на информация, установено в член 8 от Директивата за ПИС. В член 8 е въведено задължение за държавите членки да дадат възможност на компетентните съдебни органи да постановят нарушителят или някои други лица да предоставят точна информацията за произхода и мрежите за разпространение на стоките или услугите и за самоличността на трети страни, участвали в нарушението⁵⁶.

При разглеждането на искания за предоставяне на информация по член 8 могат да възникнат ситуации, при които се налага да се постигне равновесие между няколко основни права. Такъв би могъл да бъде случаят по-специално с основното право на собственост (включително интелектуална собственост) и правото на ефективни правни средства за защита, от една страна, и основното право на защита на неприкосновеността на личния живот и на личните данни, както и свободата на стопанска инициатива, от друга страна.

Всяко разпореждане за предоставяне на информация, постановено от компетентните съдебни органи в съответствие с член 8, следва да се отнася само до информацията, която е действително необходима за установяването на източника и обхвата на нарушението. Комисията счита, че това следва от изискването за основателност и пропорционалност на искането, предвидено в член 8, параграф 1, и от общите

⁵⁴ Напр. Определение на Съда (осми състав) от 19 февруари 2009 г., [C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH срещу Tele2 Telecommunication GmbH](#), EU:C:2009:107; Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 19 април 2012 г., [C-461/10, Bonnier Audio AB и други срещу Perfect Communication Sweden AB](#), EU:C:2012:219; Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 16 юли 2015 г., [C-580/13, Coty Germany GmbH срещу Stadtsparkasse Magdeburg](#), EU:C:2015:485.

⁵⁵ Вж. също допълнителните дискусии във връзка с член 8 относно правото на информация (раздел 3) и с членове 9 и 11 относно съдебните забрани (раздел 4) от Директивата за ПИС.

⁵⁶ Вж. също съображение 21 от Директивата за ПИС.

задължения, предвидени в член 3 (по-специално изискванията, че изпълняваните мерки трябва да са лоялни и справедливи и не могат да бъдат ненужно сложни или скъпи, както и че трябва да се предвиждат предпазни механизми срещу злоупотреба с тях).

Съдът на ЕС е пояснил⁵⁷, че правото на ЕС, и по-специално член 8, параграф 3 от Директивата за ПИС, разглеждан заедно с член 15, параграф 1 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации, не изключва възможността държавите членки да налагат задължение за разкриване на лични данни, свързани с интернет трафика, на частни трети страни, за да се даде възможност на такива трети страни да предявяват граждански иски за нарушения на авторско право. Беше постановено обаче и че разглежданите в конкретния случай правила на правото на ЕС не задължават държавите членки да предвидят подобно задължение.

Съдът на ЕС е посочил също така, че тези правила не изключват прилагането на национална правна уредба, основана на член 8 от Директивата за ПИС, която с цел идентифициране на абонат или на потребител на интернет услуги, позволява на доставчик на интернет услуги в рамките на гражданско производство да предостави на притежател на авторски права или на негов представител информация за абоната, на когото доставчикът на интернет услуги е предоставил IP адрес, за който се твърди, че е използван в нарушение. Такава национална правна уредба обаче следва да позволява на сезирания национален съд да претегли засегнатите интереси, поставени в състояние на конфликт, въз основа на обстоятелствата по конкретния случай и при надлежно отчитане на изискванията на принципа на пропорционалност⁵⁸.

В решението си по друго дело Съдът на ЕС е пояснил, че член 8, параграф 3, буква д) от Директивата за ПИС не допуска разпоредби на национално право, които предоставят на банковите институции неограничено и безусловно право да откажат информация по член 8, параграф 1, буква в) от Директивата за ПИС относно името и адреса на титуляря на банкова сметка, като се позоват на банковата тайна⁵⁹. Подобно неограничено и безусловно разрешение за позоваване на банковата тайна може съществено да засегне ефективното упражняване на основното право на интелектуална собственост в полза на правото на лицата по член 8, параграф 1 от Директивата за ПИС да изискват защита на личните си данни⁶⁰.

В съответствие с член 8 от Директивата за ПИС компетентните съдебни органи могат да изискват нарушител или някои други лица да предоставят информация за произхода и мрежите за разпространение на стоките или услугите, с които се нарушава право върху интелектуална собственост. Тази информация може да включва лични данни, когато такова разкриване се извършва в съответствие с приложимото законодателство в областта на защитата на личните данни и ако са предвидени предпазни механизми за осигуряване на подходящо равновесие между различните разглеждани основни права.

3. Представяне на конкретни доказателства, намиращи се под контрола на противостоящата страна

В съответствие с член 6, параграф 1 от Директивата за ПИС компетентните съдебни органи могат да постановят представянето на доказателства, намиращи се под контрола

⁵⁷ [C-275/06, Promusicae](#), т. 58—59. Вж. също раздел 1 по-горе.

⁵⁸ [C-461/10, Bonnier](#), т. 51—61.

⁵⁹ Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 16 юли 2015 г., [C-580/13, Coty Germany GmbH срещу Stadtsparkasse Magdeburg](#), т. 43.

⁶⁰ [C-580/13, Coty Germany](#), т. 40.

на противостоящата страна, когато ищецът е представил разумно налични доказателства, достатъчни да подкрепят неговите претенции, и при аргументирането на предявените претенции е посочил тези доказателства.

По време на оценката беше съобщено, че в някои държави членки процесът на уточняване на доказателствата, намиращи се под контрола на противостоящата страна, може да се превърне в сериозно бреме за ищеца и така на практика значително да ограничи възможността за получаването на такива доказателства. Беше съобщено, че в някои случаи от ищите се иска да посочват точното естество, местонахождението, референтните номера или съдържанието на исканите документи, дори когато за външен човек, който може и да не е виждал исканите документи, е очевидно трудно, ако не и невъзможно, да получи подобна информация⁶¹.

Въпреки че известна степен на конкретизиране несъмнено е необходима, изискването за предоставяне на прекалено много подробности поставя под съмнение ефективността на мерките за разкриване, предвидени в член 6, параграф 1, и поражда загриженост относно пропорционалността на изискванията, установени на национално равнище. Освен това то повдига въпроса за лоялността и справедливостта на тези изисквания и би могло прекомерно да усложни използването на предвидените в Директивата мерки. Поради това подробни национални изисквания от такъв вид биха могли да влязат в противоречие с член 6, параграф 1, разглеждан заедно със задълженията, установени в член 3 от Директивата.

Директивата за обезщетенията за нарушения в областта на конкуренцията⁶² съдържа повече подробности в това отношение. В член 5, параграф 2 от нея – в който се разглежда предоставянето на доказателства – е предвидено задължение за държавите членки да гарантират, че националните съдилища могат да разпоредят представяне на конкретни доказателства или съответни категории от доказателства, които са посочени възможно най-точно и тясно, въз основа на разумно достъпни факти в мотивираното изложение.

Комисията счита, че може да съществуват основания за приемането на подобен подход при тълкуването и прилагането на член 6, параграф 1 от Директивата за ПИС. Ищецът следва да уточни информацията, която иска, възможно най-подробно, като задължението за това следва да се тълкува в разумни граници предвид спецификата на конкретния случай. Това означава, че според Комисията, макар че по принцип ищецът следва да посочи отделните доказателства в своето искане, член 6, параграф 1 не изключва възможността в определени случаи даден ищец да посочи конкретна категория доказателства, при условие че степента на точност позволява на противостоящата страна да установи конкретните доказателства, които се намират под неин контрол, и на компетентния съдебен орган да вземе решение относно искането за тяхното представяне.

Съществуват също така и трудности при тълкуването на израза *„доказателства, които се намират под контрола на противостоящата страна“*. По-конкретно възникват неясноти относно това дали терминът „контрол“ следва да се отнася само до

⁶¹ Консултация относно оценката и модернизирането на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 18. Вж. също SEC(2010) 1589 final, стр. 9.

⁶² Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 г. относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията, ОВ L 349, 5.12.2014 г., стр. 1.

притежаването на доказателствата или да се разбира по-широко и да се разшири дори до изискване за противостоящата страна да предприеме разумно издирване⁶³.

Въпреки че според Комисията член 6, параграф 1 не изглежда да предлага ясно основание да се изисква от дадена страна активно да търси доказателства във владение на трети страни, намиращи се извън нейния контрол, с цел тяхното представяне, тя отбелязва, че употребата на думата „контрол“ предполага, че не е задължително страната действително да притежава доказателствата. Поради това Комисията счита, че когато е целесъобразно, член 6, параграф 1 може да обоснове налагането на задължение на дадена страна да извърши щателно издирване на доказателствата в рамките на своята организация (включително отделните юридически субекти, намиращи се под неин контрол), при условие че заявителят е обосновал и уточнил по подходящ начин искането за представяне на въпросните доказателства, че задължението не надхвърля това, което е пропорционално, че не е ненужно скъпо, и че когато е необходимо, са предвидени предпазни механизми срещу евентуална злоупотреба⁶⁴.

Всяко искане за представяне на доказателства съгласно член 6, параграф 1 от Директивата за ПИС следва да бъде обосновано и уточнено по подходящ начин и да остане ограничено до това, което е пропорционално предвид специфичните обстоятелства по случая. Това изискване обаче не изключва възможността на страната, която е обект на тази мярка, да бъде наложено задължение в определени случаи да представи конкретни категории доказателства или да извърши щателно издирване на доказателства в рамките на своята организация.

4. Гарантиране на опазването на поверителния характер на информацията

Възможността за получаване на мерките, посочени в член 6, параграфи 1 и 2, член 7, параграф 1 и член 8, параграфи 1 и 2 от Директивата за ПИС, е обвързана със задължение за опазване на поверителния характер на информацията. Това ограничение е особено важно, когато посочените като доказателство документи или информацията, която евентуално ще бъде представена, съдържат търговска тайна или друга чувствителна търговска информация на страната, която е обект на тези мерки.

Във връзка с исканията за информация по член 8 беше отчетено⁶⁵, че фактът, че някои видове информация може да подлежат на различни режими за поверителност в различните държави членки, може да създаде допълнителни проблеми на притежателите на права. Това е така, защото не е ясно дали информация, която е получена законно в една държава, би могла да бъде използвана в друга държава, където поверителният характер на такава информация подлежи на по-строги правила за поверителност.

В името на пропорционалността исканията за представяне на доказателства, предявени съгласно член 6, за мерки за съхраняване по член 7 и за предоставяне на информация по член 8 следва да бъдат от значение за доказването на разглежданата(ите) претенция(ии) в съответното съдебно дело. Въпреки това, дори ако част от информацията, която се намира във владение на противостоящата страна, е от решаващо значение за доказване

⁶³ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО от 22 декември 2010 г., стр. 9; Документ на Комисията относно „Обобщение на коментарите относно доклада на Комисията за прилагането на Директива 2004/48“, юли 2011 г., стр. 19.

⁶⁴ Вж. член 3 от Директивата за ПИС.

⁶⁵ Консултация относно оценката и модернизирването на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 18—25.

на предполагаемото нарушение или на неговия обхват или последици, в някои случаи например специфичният характер на тази информация може все пак да има толкова важна търговска стойност, че да не следва да се разкрива на ищеца. Обратната информация от оценката показва, че справянето с тези противоречащи си интереси може да се окаже трудно за съдебните органи, особено когато страните са конкуренти.

В тази връзка Комисията отбелязва, че във въпросните членове не е посочено, че такава поверителна информация не може да бъде използвана в конкретно производство. В тях се предвижда по-скоро задължение за нейното опазване. В някои държави членки⁶⁶ са въведени мерки, които позволяват поверителна информация да се разкрива само на съда или на трета страна, обвързана с конкретни правила за поверителност. Също така, в член 60, параграф 3 от Споразумението относно единен патентен съд⁶⁷ се предвижда възможността Единният патентен съд („ЕПС“) да разпорежда проверка на помещения от лице, определено от ЕПС. Макар че ищецът не може да присъства лично по време на тази проверка, той може да бъде представляван от независим представител на професията, чието име трябва да бъде посочено в съдебното разпореждане.

Комисията счита, че компетентните съдебни органи следва да са в състояние да вземат решение, в съответствие с подробните правила на националното право, по своя собствена инициатива или по искане на страна в производството, относно подходящите средства за опазване на поверителната информация, когато такава информация може да бъде засегната от мерките, предвидени в членове 6, 7 или 8. Макар че тези разпоредби не съдържат изрично изискване в този смисъл, тя счита, че когато е оправдано, такива средства биха могли да включват възможността информацията да се представя само на компетентните съдебни органи или на независима и безпристрастна трета страна, която е назначена да оказва съдействие в производството или инспекциите с оглед на изготвянето на опис или извършването на изземване и която подлежи на подходящи задължения за поверителност. Всяко такова средство следва да гарантира, че информацията не се разкрива на ищеца, на друга страна в производството или на широката общественост, при надлежно отчитане на правото на защита на ищеца или на такива други страни⁶⁸.

Задължението за опазване на поверителния характер на информацията, предвидено в членове 6, 7 и 8 от Директивата за ПИС, следва да се вземе предвид чрез подходящи средства, предвиждащи необходимите предпазни механизми. Такива подходящи средства биха могли да включват изискването поверителна информация да се предоставя само на компетентните съдебни органи или инспекция на помещения с цел изготвяне на опис или извършване на изземване да се осъществява само от определени независими и безпристрастни трети страни.

5. Значение на обезпеченията

Директивата за ПИС предвижда, че мерките за съхраняване на доказателства (член 7, параграф 2) и временните мерки (член 9, параграф 6) може да са обвързани с изискване за внасяне от страна на ищеца на достатъчно обезпечение или равностойна гаранция, предназначена да гарантира обезщетение за всички вреди, понесени от ответника. Тези

⁶⁶ Напр. Нидерландия.

⁶⁷ ОВ С 175, 20.6.2013 г., стр. 1.

⁶⁸ Вж. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 14 февруари 2008 г., [C-450/06, Varec SA срещу Belgian State](#), EU:C:2008:91, относно постигането на равновесие между права в състояние на конфликт в съдебни спорове, свързани с процедури за възлагане на обществени поръчки.

обезпечения или гаранции са важен инструмент не само за последващото обезщетяване на такива вреди, когато е необходимо, но и за предотвратяването на потенциална злоупотреба с предвидените в Директивата за ПИС мерки. В това отношение специфичните задължения, предвидени в член 7, параграф 2 и член 9, параграф 6, изпълняват общото задължение по член 3, параграф 2, и по-специално изискването предвидените в Директивата мерки, процедури и средства за защита да се прилагат по начин, който да предвижда предпазни механизми срещу злоупотреба с тях.

В член 3, параграф 2 обаче се посочва и че мерките, процедурите и средствата за защита трябва да са ефективни, пропорционални и разубеждаващи, а в съответствие с член 3, параграф 1 те трябва да са лоялни и справедливи и не могат да бъдат ненужно скъпи. По този начин се подчертава, че независимо от необходимостта да се предотвратят злоупотреби, средствата за постигане на това не могат да противоречат на изброените в предходното изречение изисквания. Това означава например, че гаранциите, които трябва да бъдат внесени с оглед на налагането на временните мерки, не следва да се определят на такива равнища, при които на практика ищците да спрат да подават заявления за постановяване на въпросните временни мерки. Това е особено важно за МСП, тъй като разходите за гражданските производства, заедно с риска от загуба на делото и необходимостта да се заплатят разноските на двете страни по него, са основен фактор, възпрепятстващ завеждането на граждански дела за спазване на права върху интелектуална собственост⁶⁹.

Изискването ищецът да внесе достатъчно обезпечение или равностойна гаранция като предварително условие за постановяването на временни и предпазни мерки в съответствие с членове 7 и 9 от Директивата за ПИС може да бъде подходящо средство за предотвратяване на злоупотребата с тези мерки. При определянето на размера на обезпечението или еквивалентната гаранция, който следва да се счита за достатъчен в даден случай, следва да се вземат предвид, наред с другото, икономическият капацитет на ищеца и потенциалните ефекти за ефективността на поисканите мерки, по-специално за МСП.

6. Възможности и достойнства на защитното известие

Член 7, параграф 1 от Директивата за ПИС предвижда възможността, ако е необходимо, да се предприемат мерки за съхраняване на доказателства, без да е била изслушана другата страна (т.е. *ex parte*), по-специално когато всяко забавяне има вероятност да причини непоправими вреди на притежателя на правото или когато има очевиден риск от унищожаване на доказателствата. По същия начин, както е предвидено в член 9, параграф 4 от Директивата за ПИС, временните и предпазните мерки могат да се постановяват без да е изслушан ответникът, по-специално когато всяко забавяне би причинило непоправими вреди на притежателя на правото. В такива случаи, поради неотложното естество и/или необходимостта ответникът да не бъде уведомен предварително, решението за налагане на мерките се взема едностранно, без предварително уведомяване и изслушване. По този начин ответникът не получава възможност да представи аргументи в своя защита дори ако съществува вероятност той да бъде засегнат от евентуалната тежест на въздействието на наложената мярка.

В членове 7 и 9 са предвидени редица предпазни механизми, и по-специално изискването подобни съдебни забрани *ex parte* да могат да бъдат налагани само въз

⁶⁹ „Intellectual Property SME Scoreboard 2016“ [„Индекс за МСП в областта на интелектуалната собственост за 2016 г.“], EUIPO, Европейска обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост, 2016 г.

основа на конкретни основания, да бъдат съобщавани на ответника незабавно след тяхното изпълнение и да подлежат на последващо съдебно преразглеждане с право на изслушване на ответника. Независимо от това факт е, че подобни мерки с участието само на едната страна засягат в значителна степен основното право на ответника да бъде изслушан и да се защити в съда, което е елемент от основното право на справедлив съдебен процес⁷⁰. Поради това ограничения на правото на изслушване в съответствие с тези членове следва по принцип да се налагат само ако едновременно с това са предвидени необходимите предпазни механизми и доколкото такива ограничения са необходими, за да се гарантират правото на защита на интелектуалната собственост и правото на ефективни правни средства за защита на ищеца, които също са основни права, гарантирани от Хартата.

С цел да се постигне подходящо равновесие между тези противоречащи си интереси и основни права някои държави членки (Белгия, Франция, Германия, Нидерландия и Испания) и член 207 от Правилника за дейността на единния патентен съд⁷¹ предвиждат инструмента защитно известие, наречен също защитно писмо или защитен акт. Ответник, който се опасява, че може да бъде съден за нарушение на право върху интелектуална собственост (например защото е получил предупредително писмо от притежателя на правата), информира предварително компетентните съдебни органи (т.е. дори преди да е подадено заявление) за причините, поради които според него евентуалното твърдение за нарушение е неоснователно. Основната цел на защитното известие е да предостави на съдебните органи възможно най-подходяща информация, без да им се налага да изслушват ответниците след подаването на заявление за налагане на забранителна мярка и преди постановяването на решение по това заявление.

Въпреки че не е изрично предвидено в Директивата за ПИС, защитното известие може да се разглежда като добър инструмент за постигане на равновесие по справедлив и пропорционален начин между различните противоречащи си интереси и основни права по дадено дело във връзка с възможността за налагане на мерките по член 7, параграф 1 и член 9, параграф 4 от Директивата за ПИС с участието само на едната страна.

IV. ГАРАНТИРАНЕ НА ЕФЕКТИВНО УПРАЖНЯВАНЕ НА ПИС, ВКЛЮЧИТЕЛНО В ЦИФРОВ КОНТЕКСТ

Акцентът в тази глава е поставен върху въпроса за съдебните забрани и посредниците. Изразените в обществената консултация мнения показват, че притежателите на права разглеждат забранителните мерки като основен инструмент за защита на своите права. Освен това, както е посочено в Директивата относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество („Директива за информационното общество“)⁷², в цифровата среда услугите на посредници по-специално могат да се използват все повече от трети лица за извършване на нарушения; в много случаи такива посредници са в състояние да сложат край на тези нарушения.

1. Съдебни забрани и отговорност

⁷⁰ Член 47 от Хартата. Вж. също член 42 от Споразумението TRIPs.

⁷¹ Предварителен набор от разпоредби за Процедурния правилника на Единния патентен съд (18-и проект), достъпен на: <https://www.unified-patent-court.org/documents>.

⁷² Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10—19, съображение 59.

В Директивата за ПИС се установяват два вида съдебни забрани. Първо, съгласно член 9, параграф 1, буква а) държавите членки са длъжни да гарантират, че притежателите на права могат да подават искания за налагане на неокончателна забрана срещу нарушител или посредник. Целта на такива съдебни забрани е да се предотврати неминуемо нарушение или да се забрани по-нататъшно извършване на нарушението. Второ, член 11 задължава държавите членки да гарантират, че в производствата по същество съдебните органи могат да постановят съдебна забрана или на нарушителя с цел да се забрани по-нататъшно извършване на нарушението, или на посредник не само за преустановяване на вече допуснати нарушения, но и за предотвратяване на нови такива⁷³.

В този контекст е важно да се подчертае, че правото на ЕС внася разграничение между понятието за отговорност и възможността за постановяване на съдебни забрани срещу посредник, съгласно установеното в член 9, параграф 1, буква а) и в член 11 от Директивата за ПИС⁷⁴. Съдът на ЕС е потвърдил, че задължението, наложено на държавите членки в член 11 от Директивата за ПИС, се прилага „независимо от собствената [т.е. на посредника] евентуална отговорност за спорните факти“⁷⁵.

Възможността за постановяване на съдебна забрана срещу посредник въз основа на член 9, параграф 1, буква а) и на член 11 от Директивата за ПИС не зависи от отговорността на посредника за въпросното (предполагаемо) нарушение. Следователно компетентните съдебни органи не могат да изискват от ищците да доказват отговорността, макар и непряка, на посредника за (предполагаемото) нарушение, като условие за налагането на съдебна забрана.

2. Изясняване на понятието посредник

В член 9, параграф 1, буква а) и в член 11 от Директивата за ПИС се посочва възможността за постановяване на съдебни забрани спрямо „посредник, чиито услуги се ползват от трета страна за нарушаване на право върху интелектуална собственост“. В Директивата не се уточнява кои икономически оператори трябва да се считат за посредници за нуждите на преследваните от нея цели.

Съдът на ЕС е пояснил, че даден икономически оператор може да се счита за посредник по смисъла на тези разпоредби, когато доставя услуга, която може да се използва от едно или повече други лица за нарушаване на едно или повече права върху интелектуална собственост или за достъп до съдържание или стоки⁷⁶. За да се счита за такъв, не е необходимо икономическият оператор да поддържа особени отношения, например договорна връзка, с това лице или тези лица⁷⁷.

⁷³ [C-324/09, L'Oréal срещу eBay](#), т. 131; [C-70/10, Scarlet Extended](#), т. 31; [C-360/10, SABAM](#), т. 29.

⁷⁴ Подобна възможност – също без да се засяга отговорността на посредника – е предвидена и в член 8, параграф 3 от Директивата за информационното общество.

⁷⁵ Решението на Съда на ЕС (голям състав) от 12 юли 2011 г., [C-324/09, L'Oréal SA и други срещу eBay International AG](#) и други, EU:C:2011:474, т. 127. Вж. напр. също [C-494/15, Tommy Hilfiger](#), EU:C:2016:528, т. 22. В членове 12—14 от Директивата за електронната търговия ясно се посочва, във връзка с някои онлайн посредници, че предвидените в тези разпоредби дерогации в областта на отговорността не засягат възможността съд или административен орган да изисква от тях да прекъснат или предотвратят нарушение.

⁷⁶ Вж. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 24 ноември 2011 г., [C-314/12 UPC Telekabel](#).

⁷⁷ Решение на Съда на ЕС (втори състав) от 7 юли 2016 г., [C-494/15, Tommy Hilfiger Licensing LLC и други срещу DELTA CENTER a.s.](#), т. 23. Във връзка с член 8, параграф 3 от Директивата за информационното общество вж. също [C-314/12, UPC Telekabel](#), т. 34—35.

Следователно прилагането на член 9, параграф 1, буква а) и на член 11 от Директивата не се ограничава до конкретна група посредници, а обхваща различни сектори и включва както офлайн, така и онлайн услугите⁷⁸.

Съдът на ЕС е посочил изрично, че доставчиците на услуги за достъп до интернет⁷⁹, платформи на социални мрежи⁸⁰, електронни пазари⁸¹ и наемателите на покрити пазари⁸² следва да се считат за посредници при разглеждането на фактите по дадено съдебно производство.

Комисията счита, изхождайки от наличната до момента съдебна практика на Съда на ЕС, че не съществува причина това да се приема за изчерпателен списък и че следователно редица други икономически оператори, предоставящи услуги, които могат да бъдат използвани от други лица за нарушаване на права върху интелектуална собственост, също могат да попаднат в обхвата на понятието посредник съгласно Директивата, като това следва да се определя за всеки отделен случай. Комисията счита, че към такива икономически оператори могат, в зависимост от случая, евентуално да бъдат причислени например доставчиците на определени услуги на информационното общество, доставчиците на пощенски и колетни услуги, транспортните и логистичните предприятия и търговците на дребно.

Освен това Комисията припомня, че член 9, параграф 1, буква а) и член 11 следва да се тълкуват и прилагат в светлината на общите изисквания на член 3 и на приложимите основни права, защитени в правния ред на ЕС. В съответствие с това, от една страна, от такива икономически оператори, макар самите те да не са участвали в дейност по нарушаване на права, може да се изисква да вземат участие в процеса на упражняване на права върху интелектуална собственост по силата на Директивата за ПИС, за да се гарантира, че притежателите на права могат ефективно да упражняват тези права. От друга страна, в определен случай може да не съществува основание за такова участие, когато предоставените услуги са толкова отдалечени или несъществени за нарушението (предполагамото нарушение), че от въпросния икономически оператор не може основателно да се очаква да допринесе значително за подобно ефективно упражняване, което означава, че участието му би било непропорционално и ненужно обременително⁸³.

Икономическите оператори, предоставящи услуга, която може да бъде използвана от други лица за нарушаване на права върху интелектуална собственост, могат да се считат, в зависимост от обстоятелствата по конкретното дело, за посредници по смисъла на член 9, параграф 1, буква а) и на член 11 от Директивата за ПИС, също и при отсъствие на особени отношения, например договорна връзка, с между двете страни.

3. Гарантиране на балансиран режим за съдебните забрани и посредниците

По отношение на равновесието между права и интереси, което по принцип се изисква във връзка с тълкуването и прилагането на режима на Директивата за ПИС в областта

⁷⁸ По отношение на доставчиците на офлайн и онлайн услуги, вж. C-494/15, *Tommy Hilfiger*, т. 29.

⁷⁹ C-557/07, *LSG-Gesellschaft*, т. 46; C-314/12 *UPC Telekabel*, т. 43—46; Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 24 ноември 2011 г., C-70/10, *Scarlet Extended SA срещу Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, EU:C:2011:771, т. 30.

⁸⁰ Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 16 февруари 2012 г., C-360/10, *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) срещу Netlog NV*, EU:C:2012:85, т. 28.

⁸¹ C-324/09, *L'Oréal срещу eBay*, т. 131.

⁸² C-494/15 *Tommy Hilfiger*, т. 28.

⁸³ Вж. съображение 59 от Директивата за информационното общество.

на съдебните забрани и посредниците, съществуват два въпроса от особена важност, в допълнение към изложените по-горе, а именно обхватът на съдебните забрани и филтрирането.

Обхват на съдебните забрани

Въпреки че първоначално ищецът уточнява в своето заявление обхвата на съдебната забрана, който счита за подходящ за предотвратяването на неминуемо нарушение или за преустановяване на текущо такова, в крайна сметка решението по това заявление се взема от компетентния съдебен орган. Следователно компетентният съдебен орган е този, който определя какви мерки трябва да бъдат взети (ако има такива) от ответника. Този съдебен орган следва да направи оценка на заявлението, отчитайки надлежно специфичните особености на случая (вж. съображение 17 от Директивата за ПИС), като всяка постановена съдебна забрана трябва да бъде в съответствие с принципа на пропорционалност и с другите общи изисквания, предвидени в член 3, както и с приложимите основни права.

От това следва, че компетентният съдебен орган не следва да постановява съдебни забрани, налагащи предприемането на мерки, които надхвърлят подходящото и необходимото в светлината на фактите и обстоятелствата по конкретния случай, за да се предотврати неминуемо нарушение или да се забрани по-нататъшно извършване на нарушението. Следователно всяка постановена съдебна забрана следва да може да бъде ефективна, но следва да има минималния обхват, необходим за постигането на тази цел. Не е необходимо мерките, които съдебната забрана налага, да доведат до пълно преустановяване на нарушенията на правото върху интелектуална собственост; при определени обстоятелства може да е достатъчно те да направят нарушенията трудно осъществими или в значителна степен да имат разубеждаващо действие за нарушителите⁸⁴. Същевременно от адресата на съдебното разпореждане не следва да се изисква да прави непоносими жертви⁸⁵.

В съдебен спор, свързан с нарушение на авторски права, Съдът на ЕС е посочил⁸⁶, че мерките, взети от доставчик на достъп до интернет в качеството му на посредник, който е адресат на разпореждането, трябва да бъдат целеви. По-конкретно такива мерки трябва да служат за преустановяване на нарушението на авторското право или на сродно на него право, извършвано от трето лице, без да бъдат засегнати потребителите на интернет, които ползват услугите на този доставчик, за да получат достъп до информацията по правомерен начин. Предвид обстоятелствата по конкретното дело Съдът на ЕС е постановил, че в противен случай намесата на посочения доставчик в свободата на информация на посочените потребители би била необоснована с оглед на преследваната цел. Както беше отбелязано по-горе⁸⁷ във връзка с посредниците, Съдът на ЕС е пояснил, че забрани могат да бъдат постановявани не само с цел предотвратяване на неминуемо нарушение, но и за предотвратяване на нови нарушения.

Съответно, в случай на нарушение на право върху интелектуална собственост, състоящо се в публикуването на определено съдържание онлайн, може да е уместно съдебна забрана, адресирана до даден посредник, да изисква от този посредник да сваля съдържанието или да деактивира достъпа до него. Като цяло изискването достъпът до целия уебсайт да бъде блокиран може да бъде прекомерно, въпреки че

⁸⁴ Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 27 март 2014 г., [C-314/12](#), *UPC Telekabel Wien GmbH срещу Constantin Film Verleih GmbH и Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, EU:C:2014:192, т. 63.

⁸⁵ [C-314/12](#), *UPC Telekabel*, т. 53.

⁸⁶ [C-314/12](#), *UPC Telekabel*, т. 56.

⁸⁷ Вж. също съображенията, изложени в глава IV, раздел 1 относно забраните и отговорността.

може да има обстоятелства, при които компетентният съдебен орган да счете това за необходимо и пропорционално (напр. в случай на нарушения в големи мащаби или на структурно повтарящи се нарушения). Според Комисията всяко такова решение следва винаги да се взема в зависимост от особеностите на конкретния случай.

Освен това Съдът на ЕС е пояснил⁸⁸, че компетентните съдебни органи могат да решат да не описват изрично конкретните мерки, които доставчикът трябва да предприеме, за да постигне търсения резултат. Съдът на ЕС обаче ясно е посочил, че в такива случаи трябва да бъдат изпълнени редица условия, и по-специално мерките да не надхвърлят разумното, да спазват принципа на правна сигурност, да зачитат основните права на засегнатите страни, включително свободата на информация на интернет потребителите, да бъдат строго целеви, както и компетентните съдебни органи да имат възможност да проверят изпълнението на тези условия, по-специално като се предвиди възможност за интернет потребителите да се позовават на правата си пред съд, след като станат известни тези мерки.

Комисията счита, че макар посочената по-горе съдебна практика да се отнася до нарушения на авторски права, формулираните в нея принципи следва да се прилагат по аналогия и за нарушения на права върху интелектуална собственост, различни от авторското право и сродните му права.

Съдебните забрани, постановени в съответствие с член 9, параграф 1, буква а) и с член 11 от Директивата за ПИС, следва да могат да бъдат ефективни, но и да не надхвърлят това, което е необходимо и пропорционално за постигането на тази цел предвид обстоятелствата в конкретния случай. Може да е достатъчно те да направят нарушенията трудно осъществими или в значителна степен да имат разубеждаващо действие за нарушителите, без непременно да водят до пълното им преустановяване. Съгласно съдебната практика на Съда на ЕС обаче адресатът на разпореждането не е длъжен да прави „непоносими жертви“⁸⁹. Наложените мерки трябва да бъдат достатъчно конкретни и ефикасни, без да се изисква дадена мярка да гарантира пълно преустановяване на нарушението⁹⁰. В това отношение следва да се гарантира спазването на основните права на всички заинтересовани страни, включително на третите страни, които може да бъдат засегнати от предприети в изпълнение на съдебните забрани мерки, например потребителите на интернет.

Системи за филтриране

Необходимо е да се направи разграничение между съдебна забрана, налагаща премахване от даден уебсайт на един или повече конкретни елементи на съдържанието, с които са нарушени права, и съдебна забрана, която в крайна сметка може да наложи на даден посредник задължение за активно наблюдение на цялото съдържание, предоставено на дадено място, с цел да се гарантира, че нито един от отделните му елементи не нарушава права върху интелектуална собственост.

Съгласно член 15, параграф 1 от Директивата за електронната търговия държавите членки нямат право да налагат на онлайн посредниците общо задължение за контрол на информацията по смисъла на членове 12—14 от същата директива⁹¹. Такова задължение би било несъвместимо и с общите изисквания за справедливост,

⁸⁸ [C-314/12, UPC Telekabel](#), т. 52—57.

⁸⁹ [C-314/12, UPC Telekabel](#), т. 53.

⁹⁰ Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 15 септември 2016 г., [C-484/14, Tobias Mc Fadden срещу Sony Music Entertainment Germany GmbH](#), EU:C:2016:689, т. 93—95; [C-314/12, UPC Telekabel](#), т. 56 и т. 58—62.

⁹¹ В член 2, параграф 3, буква а) от Директивата за ПИС се уточнява, че Директивата не засяга Директивата за електронната търговия като цяло, и по-конкретно членове от 12 до 15 от нея.

пропорционалност и с изискването мерките да не са прекомерно скъпи съгласно член 3 от Директивата за ПИС⁹².

В решенията си по делото *Scarlet Extended*⁹³ и по делото *SABAM*⁹⁴ Съдът на ЕС е разгледал подробно границите на обхвата на съдебна забрана, произтичаща от тези разпоредби, както и от приложимите основни права на засегнатите страни. Предмет на делото *Scarlet Extended* е било въвеждане на система за филтриране от доставчик на интернет услуги:

- на всички електронни съобщения, пренасяни посредством предлаганите от него услуги, по-специално чрез използването на софтуери „peer-to-peer“;
- която да прилага без разграничение към всички свои клиенти,
- превантивно,
- изцяло на свои разноси и
- без ограничение във времето,

с която да може да се идентифицира в мрежата на този доставчик движението на електронни файлове, съдържащи музикално, кинематографско или аудио-визуално произведение, за което ищецът твърди, че притежава права върху интелектуална собственост, за да се блокира прехвърлянето на файлове, чийто обмен нарушава авторското право. Въвеждането на доста подобна система от доставчик на услуги за съхраняване на информация във връзка с информацията, която се съхранява на неговите сървъри, е било предмет на спора по делото *SABAM*.

И в двата случая Съдът на ЕС е постановил, че изискването съответните доставчици да въведат такива общи системи за филтриране не би било съвместимо с член 15 от Директивата за електронната търговия и с член 3 от Директивата за ПИС, разгледани заедно и във връзка с изискванията, произтичащи от защитата на приложимите основни права.

В същото време в съображение 47 от Директивата за електронната търговия се припомня, че член 15 се отнася само до задължения за контрол от общ характер и не включва автоматично задължения за контрол в конкретен случай. По-специално той не засяга заповеди на национални органи в съответствие с националното законодателство. Съображение 48 добавя, че тази директива не засяга възможността държавите членки да изискват от съответните доставчици на услуги да положат необходимата грижа, за да се открият и предотвратят определени видове незаконни дейности.

Поради това когато е уместно и в рамките на посочените по-горе разпоредби, могат да бъдат налагани известни задължения за надлежна проверка, например на доставчиците на определени онлайн услуги за съхраняване на информация, с цел да се предотврати качването на съдържание, нарушаващо права върху интелектуална собственост, което е било установено от носителите на права и в сътрудничество с тях⁹⁵.

Когато разпореждат на посредниците да предприемат определени мерки, насочени към предотвратяване на по-нататъшни нарушения в съответствие с член 9, параграф 1, буква а) или с член 11 от Директивата за ПИС, компетентните съдебни органи може, ако е целесъобразно, да постановяват съдебни забрани, които предполагат специфични задължения за контрол. Въпреки това забраната за налагане на общо задължение за

⁹² [C-324/09, L'Oréal срещу eBay](#), т. 139; [C-70/10, Scarlet Extended](#), т. 36; [C-360/10, SABAM](#), т. 34.

⁹³ [C-70/10, Scarlet Extended](#).

⁹⁴ [C-360/10, SABAM](#).

⁹⁵ Вж. задълженията за някои доставчици на онлайн услуги за съхраняване на информация да предотвратят неразрешено качване онлайн на защитено съдържание, в сътрудничество с притежателите на права, които задължения се предлагат в член 13 от Предложението на Комисията за Директива относно авторското право в цифровия единен пазар, COM(2016) 593, 14.9.2016 г.

контрол, произтичаща от член 15, параграф 1 от Директивата за електронната търговия и от член 3 от Директивата за ПИС, разглеждани заедно с изискванията, произтичащи от приложимите основни права, изключва възможността с такива съдебни забрани на посредниците да се налагат задължения, изискващи от тях да въвеждат и експлоатират прекомерно широкообхватни, неспецифични и скъпи системи за филтриране от вида и при обстоятелствата, разглеждани в делата *Scarlet Extended* и *SABAM*.

4. Насочени към бъдещето динамични съдебни заповеди, обхващащи пълен каталог с произведения

В националната правна уредба на държавите членки съществуват различия по отношение на обхвата на съдебните забрани, постановявани от компетентните съдебни органи, и по-специално относно начина, по който те се използват за справяне с неминуеми или повтарящи се нарушения на права върху интелектуална собственост. Макар да съществуват в някои юрисдикции, като Ирландия и Обединеното кралство, не във всички държави членки са предвидени съдебни забрани, които обхващат пълен каталог или репертоар с произведения⁹⁶.

Освен това в някои случаи съдебните забрани може да загубят част от своята ефективност поради промени в предмета, във връзка с който са били разпоредени. Пример за такъв случай са разпореждания за блокиране на уебсайтове, които компетентният съдебен орган е постановил с позоваване на определени конкретни имена на домейни, тъй като лесно могат да се създадат огледални уебсайтове с други имена на домейни, които по този начин да останат незасегнати от разпореждането.

Динамичните съдебни забрани са възможно средства за справяне с този проблем. Това са забрани, които могат да се постановяват например по случаи, при които веднага след постановяването на забраната се създава по същество един и същи уебсайт с различен IP или URL адрес, и които се изготвят по начин, който позволява да се обхване и новият IP или URL адрес, без да е необходима нова съдебна процедура с цел получаване на нова съдебна забрана. Възможността за постановяване на подобни съдебни забрани съществува, наред с другото, в Обединеното кралство и в Ирландия. Тази цел може да бъде постигната и чрез намеса на публичен орган или на полицията, както е било направено в конкретен случай в Белгия⁹⁷.

Както беше отбелязано по-горе, от самото наименование е видно, че неокончателните забрани, предвидени в член 9, параграф 1, буква а) от Директивата за ПИС, могат да бъдат постановявани с цел предотвратяване на неминуемо нарушение, като Съдът на ЕС е пояснил⁹⁸, че що се отнася до посредниците, забраните по член 11 могат да бъдат постановявани и за предотвратяване на нови нарушения. Освен това понастоящем не съществуват ясни указания относно съвместимостта на такива съдебни забрани по Директивата за ПИС, нито относно необходимостта от тях. Комисията счита, че това следва да се преценява за всеки отделен случай, като се подразбира, че при съдебни забрани срещу посредници, съответните условия и процедури по принцип следва да се

⁹⁶ Т.е. съдебни забрани, които налагат на посредниците например да предотвратяват по-нататъшни нарушения на всички притежавани от даден притежател права или които са част от каталога или репертоара на даден лицензополучател, въз основа на установено нарушение на извадка от тези права.

⁹⁷ Антверпен, 14 февруари 2013 г., дела 2012/FR/303, 2012/PGA/3549, 2012/KC21/262, и Cass., 22 октомври 2013 г., P.13.0550.N; в това решение съдията е изискал от белгийската полиция (Отдел за борба с компютърните престъпления) да изготви списък с имена на домейни, свързани с уебсайта „thepiratbay.org“.

⁹⁸ [C-324/09](#), *L'Oréal срещу eBay*, т. 131.

оставят за уреждане от националното законодателство⁹⁹. Във всеки случай трябва надлежно да се вземат предвид преследваната от тези два члена цел, общите изисквания по член 3 от Директивата за ПИС, както и приложимите основни права.

Комисията отбелязва факта, че някои държави членки предвиждат възможност за постановяване на насочени към бъдещето динамични съдебни забрани, обхващащи пълен каталог с произведения. Въпреки че този въпрос не е разгледан изрично в Директивата за ПИС, Комисията счита, че стига да са предвидени необходимите предпазни механизми, такива забрани могат да бъдат ефективно средство за предотвратяване на по-нататъшно извършване на нарушението на дадено право върху интелектуална собственост.

5. Цифрови доказателства

Събирането, представянето и съхраняването на доказателства за нарушения, извършени онлайн, в някои ситуации може да се превърне в голямо предизвикателство. Въпросите за използването и представянето на цифрови доказателства в производствата за упражняване на права върху интелектуална собственост не са засегнати изрично в Директивата.

По време на оценката беше посочено, че доказателствата в цифров вид може да са трудни за съхраняване и че в някои случаи изображенията на съдържанието на дадена уебстраница към даден момент (т.нар. „снимка на екрана“ или „скрийншот“) не се допускат като доказателство от компетентните съдебни органи в някои държави членки. Снимките на екрана обаче са един от най-често срещаните начини да се докаже осъществяването на дадена дейност в онлайн средата. На практика чрез снимка на екрана може например да се докаже дадена характеристика, свързана с онлайн разпространението на стока, с която се нарушават права, тъй като съдържанието на дадена уебстраница може да илюстрира вида на стоките, които са налични за продажба, лицето, което ги предлага, територията, на която го прави, и целевата му аудитория. По този начин снимките на екрана могат да помогнат на притежателите на права да ги упражняват ефективно и в онлайн контекст. Ответниците също може да желаят да използват снимки на екрана, за да оспорят твърдения за поведение, нарушаващо права върху интелектуална собственост.

В някои държави членки¹⁰⁰ в действащата практика на компетентните съдебни органи снимките на екрана се допускат като доказателство, при условие че са направени от нотариус или съдебен изпълнител и ако стоките или услугите, за които се твърди, че са използвани за нарушаване на права, се виждат достатъчно ясно и точно. Предвид липсата на каквито и да било изрични правила в това отношение Комисията счита, че не може да се каже, че Директивата за ПИС въвежда задължително изискване за такава практика. Тя обаче е на мнение, че такъв подход като цяло е съвместим с Директивата за ПИС. Той може да се разглежда като най-добра практика, тъй като може да е добър начин да се отговори на посочените по-горе потребности на страните, като в същото време се гарантира достатъчна сигурност по отношение на точността и надеждността на доказателствата, въз основа на които компетентният съдебен орган трябва да постанови решението си по случая.

Комисията счита, че предвидената в националната уредба на някои държави членки възможност снимките на екрана да се допускат като доказателство в съдебни

⁹⁹ Вж. съображение 23 от Директивата за ПИС. Вж. също [C-324/09, L'Oréal срещу eBay](#), т. 135; [C-70/10, Scarlet Extended](#), т. 31; [C-360/10, SABAM](#), т. 29.

¹⁰⁰ Напр. Белгия, Франция, Полша.

производства, предявени във връзка с Директивата за ПИС, при условие че тези снимки на екрана посочват по достатъчно ясен и точен начин стоките и услугите, за които се твърди, че са използвани за нарушаване на права, и че са направени в съответствие с определени процесуални предпазни механизми, може да се разглежда като най-добра практика. В различните национални правни системи такива предпазни механизми могат да включват например задължението доказателствата да са били направени от нотариус или от съдебен изпълнител.

V. ГАРАНТИРАНЕ НА УПРАЖНЯВАНЕТО НА ПИС В РАМКИТЕ НА ЕДИННИЯ ПАЗАР

1. Изясняване на въпроса кои са обхванатите от Директивата права

Директивата за ПИС се отнася за мерките, процедурите и средствата за защита, които са необходими за гарантиране спазването на правата върху интелектуална собственост¹⁰¹ (член 1). Директивата се прилага за всички нарушения на права върху интелектуална собственост, предвидени в законодателството на Съюза и/или в националното законодателство на съответната държава членка, въпреки че не засяга средствата, които са или могат да бъдат предвидени в законодателството на ЕС или в националното законодателство, доколкото тези средства могат да са по-благоприятни за притежателите на права (член 2, параграф 1)¹⁰². Директивата за ПИС се прилага без да накърнява специфичните разпоредби за упражняване на права и за изключения, които се съдържат в законодателството на ЕС, което се отнася за авторското право и сродните му права (член 2, параграф 2). Тя не засяга законодателството на ЕС в областта на защитата на личните данни или Директивата за електронната търговия като цяло, и по-конкретно членове от 12 до 15 от тази директива (член 2, параграф 3 от Директивата за ПИС).

Права върху интелектуална собственост, обхванати от Директивата

Въпреки че Директивата не предоставя списък на конкретните права, които с оглед на преследваните от нея цели се считат за права върху интелектуална собственост, в съображение 13 се пояснява, че е необходимо нейното приложно поле да се определи възможно най-широко, за да се обхванат всички права върху интелектуална собственост, регулирани от разпоредбите на ЕС в тази област, и/или от националното законодателство на съответната държава членка.

През 2005 г. Комисията издаде нова правно обвързваща Декларация¹⁰³ относно член 2 от Директивата с цел да помогне за изясняването на нейния обхват. В тази декларация Комисията посочи, че счита поне следните права върху интелектуална собственост за попадащи в обхвата на Директивата:

- авторско право и сродните му права,
- особеното право на създателя на бази данни,
- права на създателите на топологии на полупроводникови изделия,

¹⁰¹ В съответствие с член 1 за целите на Директивата терминът „права върху интелектуална собственост“ включва правата върху индустриална собственост.

¹⁰² Вж. [C-367/15](#), ОТК, т. 23: „Директива 2004/48 установява минимални изисквания във връзка със спазването на правата върху интелектуална собственост и не следва да възпрепятства държавите членки да предвидят по-строги мерки“.

¹⁰³ Декларация на Комисията относно член 2 от Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (2005/295/ЕС), ОВ L 94, 30.4.2004 г., стр. 37.

- права, свързани с марките,
- права, свързани с дизайни,
- патентни права, включително права, произтичащи от сертификати за допълнителна защита,
- географски указания,
- права върху полезни модели,
- права върху сортове растения,
- търговски наименования, доколкото те се ползват със закрила по националното право като изключителни права на собственост.

Според Комисията предвидените в Директивата мерки, процедури и средства за защита следва във всички случаи да могат да се ползват в производства за установяване на нарушение на което и да било от правата, изброени в нейната декларация от 2005 г.

Връзка с Директивата за търговските тайни

Все пак остават някои неясноти, особено по отношение на други права, защитени от националното законодателство, като например имената на домейни, търговските тайни и други актове, които често са обхванати от националното право в областта на нелоялната конкуренция (например пиратски копия). Въпреки че в съответствие със съображение 13 от Директивата за ПИС държавите членки може за вътрешни цели да разширят разпоредбите на Директивата до актове, които включват нелоялна конкуренция, включително пиратски копия или подобни действия, те нямат задължение да направят това. От извършените до момента оценки¹⁰⁴ става ясно, че нито една от държавите членки не е решила да разшири разпоредбите на Директивата до подобни актове.

С приемането на Директивата за търговските тайни¹⁰⁵ през 2016 г. бяха внесени някои пояснения относно актовете, които до този момент са били в обхвата на националното право в областта на нелоялната конкуренция. В Директивата за търговските тайни се посочва, че тя не следва да засяга прилагането на всякакви други свързани правни актове в други области, включително правата върху интелектуалната собственост, и че когато обхватът ѝ се припокрива с този на Директивата за ПИС, следва да се разглежда като *lex specialis*¹⁰⁶. Следователно, след като транспонирането на Директивата за търговските тайни приключи¹⁰⁷, всяко лице, засегнато от актове, които биха могли да се тълкуват като незаконно придобиване, използване или разкриване на търговски тайни, съгласно определението в тази директива, ще бъде в състояние да се възползва на първо място от мерките, процедурите и средствата за защита, посочени в Директивата за търговските тайни. С това уточнение, за всички актове на нелоялна конкуренция, регулирани на национално равнище, които не попадат в обхвата на Директивата за търговските тайни, ще се прилагат общите правила; разпоредбите на Директивата за ПИС ще бъдат приложими само ако съответната държава членка реши да разшири

¹⁰⁴ По-специално доклада на Комисията „Прилагане на Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост“ (COM (2010)0779, final); „Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact analysis of the IPR enforcement Directive“ [„Проучване за нуждите на последващата оценка и предварителния анализ на въздействието на Директивата относно упражняването на права върху интелектуалната собственост“], Technopolis Group в консорциум с EY и Schallast Rechtsanwälte, 2017 г.

¹⁰⁵ Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване, ОВ L 157, 15.6.2016 г., стр. 1.

¹⁰⁶ Съображение 39 от Директивата за търговските тайни.

¹⁰⁷ Държавите членки трябва да транспонират тази директива до 9 юни 2018 г.

прилагането ѝ на национално равнище в съответствие със съображение 13 от Директивата за ПИС.

Що се отнася до търговските тайни, Директивата за търговските тайни се прилага като *lex specialis* по отношение на Директивата за ПИС.

За всички актове на нелоялна конкуренция, регулирани по силата на националното право, които не се отнасят до нарушаване на права върху интелектуална собственост по смисъла на Директивата за ПИС и не попадат в приложното поле на Директивата за търговските тайни, разпоредбите на Директивата за ПИС се прилагат само когато дадена държава членка реши за вътрешни цели да разшири тези разпоредби до въпросните актове.

2. Производства извън обхвата на Директивата

В член 2, параграф 1 от Директивата изрично се споменават нарушенията на права върху интелектуална собственост. В тази връзка беше поставен въпросът дали разпоредбите за изпълнение на Директивата може да се прилагат в производства за обявяване на недействителност на права.

Съдът на ЕС е пояснил¹⁰⁸, че докато Директивата се прилага в производства, чиято цел е да се гарантира защитата на право върху интелектуална собственост, тя не се прилага за производства за обявяване на недействителност, при които лице, без да е притежател на право върху интелектуална собственост, оспорва закрилата, предоставена на притежателя на съответните права.

Освен това Съдът на ЕС¹⁰⁹ е постановил, че Директивата не се прилага за производства, в които някои задължени да заплатят справедливото обезщетение лица искат от съда да постанови решение по установителен иск срещу организацията, натоварена със събирането и разпределянето на това възнаграждение между притежателите на авторски права, която оспорва иска.

Мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в Директивата за ПИС, не могат да бъдат използвани в производства за обявяване на недействителност на права върху интелектуална собственост, нито в производства, свързани с иски за заплащане на справедливо обезщетение на притежатели на авторски права, заведени срещу органа, натоварена със събирането и разпределянето на това възнаграждение.

3. Право на подаване на заявление за прилагане на мерките, процедурите и средствата за защита

В член 4 от Директивата се посочва, че при определени условия държавите членки трябва да признаят на следните лица правото да подадат заявление за прилагане на установените в Директивата мерки, процедури и средства за защита: i) притежателите на права върху интелектуалната собственост, ii) всички други лица, на които официално е разрешено да ползват тези права, по-специално притежатели на лицензии, iii) органите за управление на колективните права върху интелектуалната собственост, и iv) органите за професионална защита.

Лицензии

¹⁰⁸ Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 15 ноември 2012 г., [C-180/11](#), *Bericap Záródástechnikai Bt. срещу Plastinnova 2000 Kft*, EU:C:2012:717, т. 79—81.

¹⁰⁹ Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 10 април 2014 г., [C-435/12](#), *ACI Adam BV и други срещу Stichting de ThuisKopie и Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding*, EU:C:2014:254, т. 65.

В член 4, буква б) от Директивата се посочва, че лицата, на които официално е разрешено да ползват права върху интелектуална собственост, по-специално притежателите на лицензи, доколкото се разрешава от приложимото законодателство и в съответствие с неговите разпоредби, имат право да искат прилагане на установените с Директивата мерки, процедури и средства за защита. Беше поставен обаче въпросът дали притежател на лиценз има право да иска прилагане на тези мерки, ако въпреки че е получил лиценза от притежател на права, той не го е регистрирал в съответен регистър, когато е приложимо.

Съдът на ЕС е пояснил¹¹⁰, че по отношение на лицензи, издадени за регистриран промишлен дизайн на Общността или марка на Европейския съюз, притежателят на лиценз може да предяви иск по силата на въпросните регламенти, свързан с предполагаемо нарушение на регистриран промишлен дизайн на Общността или с нарушение на права върху марка на Европейския съюз, които са обект на лиценз, дори ако този лиценз не е бил регистриран съответно в Регистъра на промишлените дизайни на Общността или в Регистъра на марките на ЕС, и по-специално че притежателят на лиценз може да предяви иск за налагане на съдебна забрана.

Ако тези решения могат да се разглеждат като указание, че същото важи и за член 4, буква б) от Директивата за ПИС, именно в разпоредбите на националното право на съответната държава членка, към които тези разпоредби изрично препращат, трябва да се определи правното положение на въпросните лица съгласно Директивата.

В съдебната практика, свързана с регламентите на ЕС относно промишления дизайн и относно марката на Общността, Съдът на ЕС е постановил, че притежателите на лицензи имат право да предявяват иски за налагане на съдебни забрани дори да нямат предварителна регистрация. За други права върху интелектуална собственост обаче, в съответствие с член 4, буква б) от Директивата за ПИС, тези въпроси зависят от националното законодателство.

Органи за управление на колективни права и органи за професионална защита

В член 4, букви в) и г) се предвижда, че съответно органите за управление на колективни права върху интелектуална собственост и органите за професионална защита, които са редовно признати като лица, имащи правото да представляват притежателите на права, са оправомощени да подават заявление за прилагане на предвидените в Директивата средства за гражданско правоприлагане, „доколкото се разрешава от приложимото законодателство и в съответствие с неговите разпоредби“¹¹¹. В тази връзка правомощието на колективните органи да предявяват иски е обект на големи различия между отделните държави членки.

От текста на тези разпоредби става ясно, че държавите членки разполагат със свобода на действие в това отношение, като някои от тях предвиждат възможността да предоставят на такива органи правомощието да предявяват иски от името на своите членове, когато целта им е да защитават правата на своите членове и ако се счита, че случаят представлява интерес за тях¹¹². Комисията отбелязва, че по принцип това изглежда подобрява възможността за ефективно упражняване на правата върху интелектуална собственост, по-специално защото в някои случаи тези органи може да разполагат с по-добри възможности и средства (от гледна точка на достъп до

¹¹⁰ Решение на Съда на ЕС (седми състав) от 4 февруари 2016 г., [C-163/15](#), *Youssef Hassan срещу Breiding Vertriebsgesellschaft mbH*, EU:C:2016:71, т. 26; Решение на Съда на ЕС (седми състав) от 22 юни 2016 г., [C-419/15](#) *Thomas Philipps GmbH & Co. KG срещу Grüne Welle Vertriebs GmbH*, EU:C:2016:468, т. 25.

¹¹¹ Същата формулировка е използвана в член 4, буква б) от Директивата за ПИС.

¹¹² Подобни разпоредби съществуват във Франция, Белгия, Португалия и Нидерландия.

информация, експертиза, човешки ресурси, финансово състояние и т.н.), отколкото самите притежатели на права, за действително и ефективно предявяване на съдебни искове за нарушения на права върху интелектуална собственост, когато това е необходимо, и по-специално когато притежателите на права са МСП¹¹³.

Няколко държави членки са решили да използват възможността, установена в член 4, букви в) и г) от Директивата за ПИС, да предоставят право на редовно признати органи за управление на колективни права и органи за професионална защита да представляват притежателите на права при подаването на заявления за прилагане на мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в Директивата за ПИС. Това обикновено подобрява ефективното упражняване на правата върху интелектуална собственост и следователно може да се разглежда като най-добра практика.

4. Презумпция за авторство и собственост

Член 5 от Директивата предвижда оборима презумпция за авторство или собственост в полза на лицето (автор или притежател на права, свързани с авторското право), чието име фигурира върху произведението или защитения предмет по обичайния начин. Тази разпоредба има за цел да улесни възможностите на тези лица да упражняват правата си предвид факта, че предоставянето на доказателство за авторство или собственост може да е трудно, особено когато са засегнати няколко произведения.

Комисията счита, че държавите членки разполагат с известна свобода на действие при прилагането на член 5, по-специално по отношение на подробните правила относно времето и начина за предоставяне на необходимите доказателства за опровергаване на тази презумпция, предвид факта, че разпоредбата не съдържа изрични правила в това отношение. Тя отбелязва обаче, че тези подробни правила, както и начинът за тяхното прилагане не могат да поставят под въпрос ефективността на член 5.

Оборимата презумпция за авторство или собственост, предвидена в член 5 от Директивата за ПИС, следва да се тълкува и прилага по начин, който да гарантира изпълнението на целта ѝ да улеснява упражняването на съответните права върху интелектуална собственост от страна на авторите и притежателите на права, свързани с авторското право.

5. Наличност на някои конкретни мерки

Доказателства

В членове 6 и 7 от Директивата се установява задължение за държавите членки да гарантират наличието на ефективни средства за представяне и съхраняване на доказателства. Целта на тези разпоредби е да се гарантира, че информацията, която е необходима, за да се определи дали е било извършено нарушение на право върху интелектуална собственост, и ако е така – какви са последствията от това нарушение – дори ако ищецът не разполага с тази информация, се предоставя на ищеца и на компетентните съдебни органи. Тези процедури обаче следва да вземат предвид правата на ответника и да предоставят необходимите гаранции, включително опазване

¹¹³ В съответствие с общата обратна информация, получена от заинтересованите страни. Вж също „Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact analysis of the IPR enforcement Directive (Директивата за ПИС)“ [„Проучване за нуждите на последващата оценка и предварителния анализ на въздействието на Директивата относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (Директивата за ПИС)“], Technopolis Group в консорциум с EY и Schallast Rechtsanwälte, 2017 г., стр. 88—89.

на поверителна информация и защита на личните данни и на неприкосновеността на личния живот¹¹⁴.

Член 7, параграф 1 дава възможност на компетентните съдебни органи при наличие на аргументирано заявление да разпореждат незабавни и ефективни временни мерки за предпазване на доказателствата, имащи отношение към предполагаемото нарушение. Правото на съхраняване на доказателства е изрично приложимо преди началото на производството по съществото на случая, при условие че се гарантира опазването на поверителния характер на информацията и че в националното законодателство са предвидени незадължителни предпазни механизми и гаранции (както е посочено в член 7, параграф 2) за предотвратяване на потенциални злоупотреби. Това означава по-конкретно, че ищецът може да внесе подходящо искане за налагане на забранителни мерки, включително в някои случаи в производство с участието само на едната страна (*ex parte*)¹¹⁵.

В някои държави членки все още е трудно да се подаде искане за подобни временни мерки за съхраняване на доказателства преди началото на производството по същество¹¹⁶. Текстът на член 7, параграф 1 от Директивата обаче изрично показва, че исканията за такива мерки не следва да се отхвърлят само въз основа на това, че производството по същество все още не е започнало.

Право на информация

Изразените в обществената консултация становища показаха, че съществува неяснота относно това дали правото на информация по член 8 от Директивата за ПИС може да бъде упражнено преди постановяването на решение по същество по дело, засягащо нарушение на право върху интелектуална собственост¹¹⁷. В член 8, параграф 1 се посочва, че разпореждане за предоставяне на информация може да бъде постановено „*във връзка с производството за нарушаване на право върху интелектуална собственост*“. От това обаче не става ясно, както в случая с член 7, параграф 1 например, дали такава разпореждания могат да бъдат постановявани „*още преди началото на производството по съществото на случая*“, нито се посочва изрично, че то може да бъде постановено преди приключването на производството по същество. В резултат на това в някои държави членки е трудно да се получи разпореждане за предоставяне на информация преди постановяването на окончателното решение по съществото на случая.

Наскоро Съдът на ЕС е пояснил¹¹⁸, че от текста на член 8, параграф 1 не произтича, че правото на информация трябва задължително да бъде упражнявано в рамките на едни и същи производства, например производствата за установяване на нарушение на право върху интелектуална собственост. По-специално той е постановил, че правото на информация може да се прилага при положение, при което след окончателното приключване на производство, установило нарушение на право върху интелектуална собственост, ищецът иска, в отделно производство, информация за произхода и мрежите за разпространение на стоките или услугите, с които се нарушава това право, с цел да подаде иск за обезщетение.

¹¹⁴ Съображение 20 от Директивата за ПИС.

¹¹⁵ Вж. раздел „Възможности и достойнства на защитното известие“, стр. 15.

¹¹⁶ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на Директива 2004/48/ЕО, стр. 13.

¹¹⁷ Консултация относно оценката и модернизирането на правната рамка за упражняване на права върху интелектуална собственост, стр. 22.

¹¹⁸ Решение на Съда на ЕС (девети състав) от 18 януари 2017 г., [C-427/15](#), *NEW WAVE CZ, a.s. срещу ALLTOYS*, EU:C:2017:18, т. 27.

Макар подходът в отделните държави членки да е различен, могат да бъдат установени няколко най-добри практики. Например в Германия в Закона за марките е предвидено¹¹⁹, че в случай на явно нарушение на разглежданите права върху интелектуална собственост задължението за предоставяне на информация може да бъде разпоредено чрез налагане на забранителна мярка в съответствие с относимите разпоредби на германския Граждански процесуален кодекс.

Уточнението в член 8 от Директивата за ПИС, че правото на достъп до информация може да се упражни във връзка с производството за нарушаване на право върху интелектуална собственост, не означава, че разпореждането за предоставяне на информация трябва да бъде постановено в рамките на същото производство. То може да бъде разпоредено и в отделни последващи производства, предявени с оглед на евентуален иск за обезщетение. В зависимост от приложимите разпоредби на националното законодателство, то може да бъде разпоредено и на по-ранен етап чрез налагане на забранителна мярка.

Поправителни мерки

В член 10 от Директивата се посочва, че компетентните съдебни органи може да разпоредят изтегляне от каналите за търговия на стоките, за които са установили, че нарушават правото върху интелектуална собственост, и когато е уместно, на материалите и пособията, използвани основно за създаването или производството на тези стоки. Освен това може да се разпорежи окончателното им изваждане от каналите за търговия или унищожаването им. Изпълнението на тези мерки е за сметка на нарушителя.

Член 10 от Директивата се основава на член 46 от Споразумението TRIPs. В член 10, параграф 3 от Директивата за ПИС се предвижда, точно както в третото изречение на член 46 от Споразумението TRIPs, че когато се разглежда искане за поправителни мерки, трябва да се вземе предвид необходимостта от пропорционалност между тежестта на нарушението и постановените средства за възстановяване на нарушени права, както и интересите на трети страни. Освен това, в съответствие със следващото изречение на член 46, по отношение на стоките с фалшифицирани марки, отстраняването на незаконно поставената марка само по себе си не е достатъчно, освен в изключителни случаи, за да се позволи освобождаването на стоките в каналите за търговия. От общата съдебна практика на Съда на ЕС в тази област произтича¹²⁰, че член 10 от Директивата трябва да се тълкува и прилага, доколкото е възможно, в светлината на Споразумението TRIPs.

Заслужава да се отбележи също така, че за разлика от разпоредбите относно обезщетенията за вреди (член 13), разпоредбите на член 10 не изискват изрично нарушителят съзнателно или при разумни основания да съзнава това да е предприел действия, с които е нарушил права, за да бъдат наложени съответните мерки.

Член 10 от Директивата следва да се тълкува и прилага, доколкото е възможно, в светлината на член 46 от Споразумението TRIPs. В съответствие с тази разпоредба, отстраняването на марката, която е била поставена незаконно върху фалшифицирана стока, само по себе си не е достатъчно, освен в изключителни случаи, за да се позволи освобождаването на стоката в каналите за търговия.

¹¹⁹ Раздел 19, параграфи 2 и 7 от германския Закон за марките.

¹²⁰ Вж. напр. Решение на Съда на ЕС от 16 юни 1998 г., [C-53/96](#), *Hermès International срещу FHT Marketing Choice BV*, EU:C:1998:292, т. 28; C-275/06, *Promusicae*, т. 60.

6. Трансгранично измерение

Директивата за ПИС няма за цел да въведе хармонизирани правила за съдебно сътрудничество, юрисдикция, признаване и въвеждане в сила на решения по граждански и търговски дела, нито се занимава с приложимото законодателство. Съществуват други правни инструменти на ЕС, в които подобни въпроси се уреждат най-общо и които по принцип са приложими и по отношение на интелектуалната собственост и свързаните с нея съдебни спорове¹²¹.

Що се отнася до тези други правни инструменти на ЕС, компетентността на националните съдилища по гражданските и търговските дела се определя в съответствие с Регламента „Брюксел I“¹²². С Регламента се уреждат признаването и изпълнението на решенията на тези съдилища на територията на ЕС. Правилата относно приложимото право към извъндоговорните задължения, които често са тема на производствата за упражняване на права върху интелектуална собственост, са предвидени в Регламента „Рим II“¹²³.

Компетентни съдилища, по-специално в областта на съдебните забрани

Много спорове, свързани с права върху интелектуална собственост, имат транснационално измерение. Вследствие на това спорове относно нарушения на права върху интелектуална собственост, и по-специално такива, които се извършват в онлайн среда, могат да са гледат едновременно в няколко държави членки. Това може да създаде трудности за притежателите на права, особено по отношение на определянето на компетентния национален съд и обхвата на исканите съдебни забрани.

Трябва да се отбележи, че в Регламент „Брюксел I“ се съдържат редица разяснения относно компетентността на съдилищата да постановяват временни мерки в трансгранични случаи. В член 25 от Регламента изрично е включено позоваване на Директивата за ПИС, като се пояснява, че „понятието за временни, включително обезпечителни, мерки“ по смисъла, наред с другото, на член 35 от Регламента¹²⁴, включва например обезпечителни актове, с които се цели получаване на информация или запазване на доказателства, съгласно посоченото в членове 6 и 7 от Директивата за ПИС.

В съответствие с Регламента „Брюксел I“ притежателите на права по принцип са длъжни да завеждат иски срещу предполагаемите нарушители на права върху интелектуална собственост пред съда на държавата членка по местоживееене на предполагаемия нарушител (член 4). Въпреки това, по дела относно непозволено увреждане, деликт или квазиделикт те могат да направят това в съдилищата на държавата членка, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие (член 7, параграф 2).

¹²¹ Съображение 11 от Директивата за ПИС.

¹²² Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст), ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1.

¹²³ Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения, ОВ L 199, 30.4.2004 г., стр. 40—49.

¹²⁴ Член 35 от Регламента „Брюксел I“ гласи следното: „Може да се подаде молба пред съдилищата на държава членка за такива временни, включително обезпечителни, мерки, предвидени в правото на тази държава членка, дори ако съдилищата на друга държава членка са компетентни по съществото на делото.“

Освен това в Регламента „Брюксел I“ е предвидена също така възможността за предявяване на иск срещу предполагаем нарушител, който е един от множество ответници, в съдилищата на държавата членка по местоживее на всеки от тях, при условие че исковете са в такава тясна връзка, че е целесъобразно те да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства (член 8, параграф 1). В контекста на дело за нарушаване на авторски права Съдът на ЕС е пояснил¹²⁵, че прилагането на тази разпоредба не се изключва само защото срещу няколко ответници са повдигнати искове за по същество идентични нарушения на авторски права въз основа на национални правни основания, които са различни в зависимост от засегнатата държава членка.

Признаване и изпълнение на съдебните решения

В съответствие с Регламента „Брюксел I“ (член 39) съдебно решение, постановено от съд в държава членка, което подлежи на изпълнение в тази държава членка, е директно изпълняемо в другите държави членки, без да се изисква декларация за изпълняемост (т.е. премахване на екзекватурата).

Съдът на ЕС е постановил, че понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1 от Регламент „Брюксел I“ трябва да се тълкува в смисъл, че този регламент се прилага към признаването и изпълнението на решение на юрисдикция, което включва осъждане да се плати глоба, с оглед изпълнението на съдебно решение в областта на гражданските и търговските дела¹²⁶.

Въпросите, свързани с компетентността на съдилищата, признаването и изпълнението на съдебните решения и приложимото право, които възникват във връзка със съдебни спорове, свързани с права върху интелектуална собственост, трябва да бъдат решавани в съответствие с правните инструменти на ЕС, уреждащи тези въпроси, и по-специално регламентите „Брюксел I“ и „Рим II“.

По-конкретно в Регламент „Брюксел I“ се съдържат някои разяснения относно компетентността на съдилищата по отношение на прилагането на временни мерки въз основа на членове 6 и 7 от Директивата за ПИС в трансгранични дела, както и специфични правила относно възможността за предявяване на иск срещу лице, което е един от множество ответници.

VI. СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Комисията ще продължи да работи в тясно сътрудничество с всички държави – членки на ЕС, компетентните съдебни органи и другите страни, ангажирани с налагането на спазването на правата върху интелектуалната собственост в производствата пред тези органи, за да гарантира, че правната рамка на ЕС, и по-специално Директивата за ПИС, остават подходящи за целта, и за да надгражда указанията, очертани в настоящия документ.

Както беше обявено в съобщението *„Балансирана система за осигуряване на прилагането на правата върху интелектуална собственост, отговаряща на днешните предизвикателства пред обществото“*, в допълнение към изложените по-горе насоки и най-добри практики Комисията по-специално:

¹²⁵ Определение на Съда на ЕС (трети състав) от 7 март 2013 г., [C-145/10 REC](#), *Eva-Maria Painer срещу Standard VerlagsGmbH* и други, ECLI:EU:C:2013:138, т. 72—84.

¹²⁶ [C-406/09](#) *Realchemie*.

- ще работи с националните експерти и съдиите на държавите членки за изготвяне на допълнителни по-целеве насоки, с цел предоставяне на по-подробни практически указания по конкретни въпроси, свързани с Директивата за ПИС, въз основа на опита от най-добрите практики;
- ще публикува горепосочените насоки и най-добри практики онлайн, наред с другото, в портала „Вашата Европа“.

Допълнение – Списък на относимите решения на Съда на ЕС

1. Решение на Съда на ЕС от 16 юни 1998 г., [C-53/96](#), *Hermès International срещу FHT Marketing Choice BV*, EU:C:1998:292, [61996CJ0053](#).
2. Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 29 януари 2008 г., [C-275/06](#), *Productores de Música de España (Promusicae) срещу Telefónica de España SAU*, EU:C:2008:54, [62006CA0275 / 62006CJ0275](#).
3. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 14 февруари 2008 г., [C-450/06](#), *Varec SA срещу Belgian State*, EU:C:2008:91, [62006CA0450](#).
4. Определение на Съда (осми състав) от 19 февруари 2009 г., [C-557/07](#), *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH срещу Tele2 Telecommunication GmbH*, EU:C:2009:107, [62007CB0557](#).
5. Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 12 юли 2011 г., [C-324/09](#), *L'Oréal SA и други срещу eBay International AG и други*, EU:C:2011:474, [62009CJ0324](#).
6. Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 18 октомври 2011 г., [C-406/09](#), *Realchemie Nederland BV срещу Bayer CropScience AG*, EU:C:2011:668, [62009CJ0406](#).
7. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 24 ноември 2011 г., [C-70/10](#), *Scarlet Extended SA срещу Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, EU:C:2011:771, [62010CJ0070](#).
8. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 16 февруари 2012 г., [C-360/10](#), *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) срещу Netlog NV*, EU:C:2012:85, [62010CJ0360](#).
9. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 19 април 2012 г., [C-461/10](#), *Bonnier Audio AB и други срещу Perfect Communication Sweden AB*, EU:C:2012:219, [62010CJ0461](#).
10. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 15 ноември 2012 г., [C-180/11](#), *Bericap Záródástechnikai Bt. срещу Plastinnova 2000 Kft.*, EU:C:2012:717, [62011CJ0180](#).
11. Определение на Съда (трети състав) от 7 март 2013 г., [C-145/10 REC](#), *Eva-Maria Painer срещу Standard VerlagsGmbH и други*, ECLI:EU:C:2013:138, [62010CO0145](#).
12. Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 27 март 2014 г., [C-314/12](#), *UPC Telekabel Wien GmbH срещу Constantin Film Verleih GmbH и Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, EU:C:2014:192, [62012CJ0314](#).
13. Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 10 април 2014 г., [C-435/12](#), *ACI Adam BV и други срещу Stichting de Thuis kopie и Stichting Onderhandeligen Thuis kopie vergoeding*, EU:C:2014:254, [62012CJ0435](#).
14. Решение на Съда на ЕС (голям състав) от 3 септември 2014 г., [C-201/13](#), *Johan Deckmyn и Vrijheidsfonds VZW срещу Helena Vandersteen и други*, EU:C:2014:2132, [62013CA0201](#).
15. Решение на Съда на ЕС (четвърти състав) от 16 юли 2015 г., [C-580/13](#), *Coty Germany GmbH срещу Stadtsparkasse Magdeburg*, EU:C:2015:485, [62013CJ0580](#).
16. Решение на Съда на ЕС (първи състав) от 16 юли 2015 г., [C-681/13](#), *Diageo Brands BV срещу Simiramida-04 EOOD*, EU:C:2015:471, [62013CJ0681](#).
17. Решение на Съда на ЕС (седми състав) от 4 февруари 2016 г., [C-163/15](#), *Youssef Hassan срещу Breiding Vertriebsgesellschaft mbH*, EU:C:2016:71.
18. Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 17 март 2016 г., [C-99/15](#), *Christian Liffers срещу Producciones Mandarin SL и Mediaset España Comunicación SA, по-рано Gestevisión Telecinco SA*, EU:C:2016:173, [62015CJ0099](#).

19. Решение на Съда на ЕС (седми състав) от 22 юни 2016 г., [C-419/15](#), *Thomas Philipps GmbH & Co. KG срещу Grüne Welle Vertriebs GmbH* EU:C:2016:468.
20. Решение на Съда на ЕС (втори състав) от 7 юли 2016 г., [C-494/15](#), *Tommy Hilfiger Licensing LLC и други срещу DELTA CENTER a.s.*, EU:C:2016:528, [62015CJ0494](#).
21. Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 28 юли 2016 г., [C-57/15](#), *United Video Properties Inc. срещу Telenet NV*, EU:C:2016:611, [62015CJ0057](#).
22. Решение на Съда на ЕС (трети състав) от 15 септември 2016 г., [C-484/14](#), *Tobias Mc Fadden срещу Sony Music Entertainment Germany GmbH*, EU:C:2016:689.
23. Решение на Съда на ЕС (девети състав) от 18 януари 2017 г., [C-427/15](#), *NEW WAVE CZ, a.s. срещу ALLTOYS, spol. s r. o.*, EU:C:2017:18.
24. Решение на Съда на ЕС (пети състав) от 25 януари 2017 г., [C-367/15](#), *Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“ w Oławie срещу Stowarzyszenie Filmowców Polskich w Warszawie*, EU:C:2017:36, [62015CN0367](#).

Висящи дела:

[C-644/16](#) *Synthon* – Преюдициално запитване от Hoge Raad der Nederlanden (Нидерландия), постъпило на 15 декември 2016 г. – *Synthon BV срещу Astellas Pharma Inc.* (член 6 от Директива 2004/48/ЕО).

[C-149/17](#) *Bastei Lübbe* – Преюдициално запитване от Landgericht München I (Германия), постъпило на 24 март 2017 г. – *Bastei Lübbe GmbH & Co. KG срещу Michael Strotzer* (Член 3, параграф 2 от Директива 2004/48/ЕО).

[C-521/17](#) *SNB-REACT* – Преюдициално запитване от Tallinna Ringkonnakohus (Естония), постъпило на 1 септември 2017 г.